

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

บุพลัน สุวรรณธาดา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๗

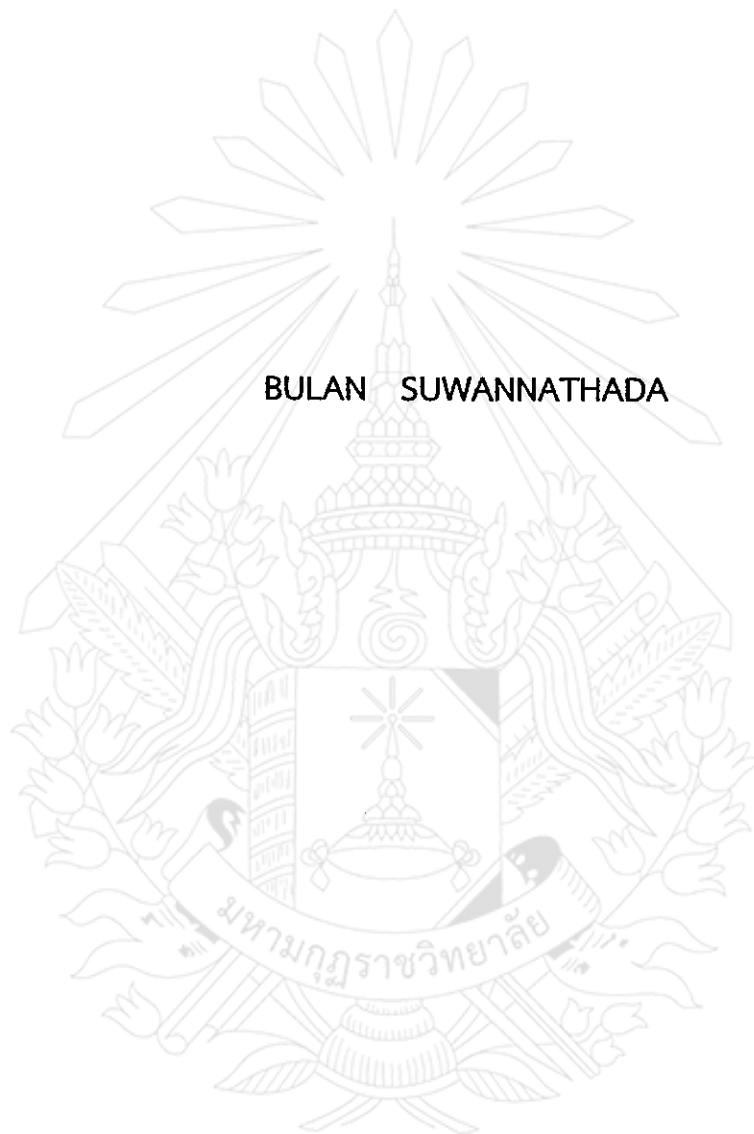
การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2557

B 16996

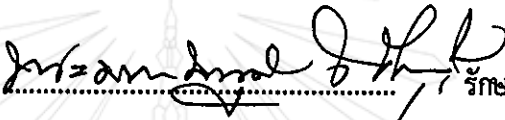
COMMUNITY MEMBER'S PARTICIPATION IN DRAWING UP THREE YEAR
DEVELOPMENT PLANS: A CAFÉ STUDY OF TAMBON HINKONG
MUNICIPALITY, SUWANNAPHUM DISTRICT ROI ET PROVINCE

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2557 (2014)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา : บุหรัตน์ สุวรรณธาดา
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ศรชัย ท้าวมิตร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

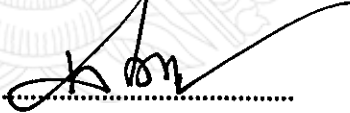

..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.ไพรัช พันขมภู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ศรชัย ท้าวมิตร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

..... กรรมการ
(ดร.ปัญญา คล้ายเดช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Community Members' Participation in Drawing up Three-year
Development Plans: A Case Study of Tambon Hin Kong Municipality,
Suwannaphum District, Roi Et Province

Student's Name : Bulan Suwannathada

Department : Government

Advisor : Dr.Suwat Jitjun

Co-Advisor : Assoc.Prof.Sornchai Taomitr

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in
Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nānavuddho
..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nānavuddho,Asst.Prof.Dr.)

Thematic Committee

P. Phuenchomphoo
..... Chairman
(Dr.Phairat Phuenchomphoo)

Su Jit
..... Advisor
(Dr.Suwat Jitjun)

Sornchai
..... Co - Advisor
(Assoc.Prof.Sornchai Taomitr)

Somkiet
..... Member
(Asst.Prof.Dr.Somkiet Kietjareon)

P. Klaydesh
..... Member
(Dr. Panya Klaydesh)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: บุหลัน สุวรรณธาดา
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: รศ. ศรชัย ท้าวมิตร
ปีการศึกษา	: 2557

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดของประชาคมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกันและ3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรตั้งแต่ อายุ 18 ปี ขึ้นไป และเป็นประชากรที่ถูกคัดเลือกให้เป็นประชาคมที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้คัดเลือก จำนวน 209 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และความแปรปรวนทางเดียว(One-Way ANOVA: F-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประกอบการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งห้าด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3) ประชาชนเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมสามอันดับ คือ ประชาชนควรได้รับประโยชน์ใน ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และด้านการศึกษา รวมทั้งเสนอแนะและกำหนดเป้าหมายของการ วางแผน และการให้ประชาชนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล

Thematic Paper : Community Members' Participation in Drawing up Three-Year Development Plans: A Case Study of Tambon Hin Kong Municipality, Suwannaphum District, Roi Et Province

Student's Name : Bulan Suwannathada

Department : Government

Adviser : Dr. Suwat Jitjun

Co-Adviser : Assoc.Sonchai Thawmit

Academic Year : B.E. 2556/2013

ABSTRACT

The specific objective of this thematic paper were to: 1) study community members' participation in drawing up three-year development plans of Tambon Hin Kong Municipality in Roi Et province's Suwannaphum district, 2) compare their participation in drawing up its three-year development plans, resting upon their different genders, ages and educational levels and 3) study suggestions on their participation in its three-year development plans. The sampling group employed for conducting the research comprised 209 residents aged 18 years and over, of which they were selected as community members residing in its authorized area. The instrument used for collecting data was five-rating-scale questionnaires containing twenty-five questions, each of which had the discrimination power between 1.76 and 7.39 and the reliability for the whole entry amounting to .96. The statistics exploited for analyzing data encompassed: percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and F-test by making use the computer software package to supplement analyses.

The research's results revealed the following findings:

1) Community members' participation in drawing up Tambon Hin Kong Municipality's three-year development plans was rated at 3rd scales in the overall five aspects. With a single aspect taking into account in descending orders of arithmetic means, these five aspects included: i) participation in having interests, ii) participation in assessment, iii) participation in planning, iv) participation in implementing plans and v) participation in initiatives and decision making.

2) The hypothesis testing results indicated that residents with different genders, ages and educational levels identically participated in drawing up Tambon Hin Kong

Municipality's three-year development plans both in the overall aspect and a single one.

3) Residents suggested their participation in drawing up its three-year development plans were recommended. First, its development plans should benefit residents in the fields of public utilities, construction and education. Secondly, the organization should have residents suggest and set goals of planning. Finally, it should have them participate in conducting assessments.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เมตตาตรวจสอบแก้ไข ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ ดร.สุวัฒน์ จิตจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ รศ.ศรชัย ท้าวมิตร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ ดร.ปัญญา คล้ายเดช ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. ประพิศ โบราณมูล เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นายวชิรพงษ์ พลดี ปลัดเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และนายคมสันต์ ชันบุตร ปลัดเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลหินกอง เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง ทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาบูชาแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

บุหลัน สุวรรณธาดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมของประชาคม	18
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม	30
2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	38
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	52
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53

	ช
	หน้า
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	56
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
5.1 สรุปผล	90
5.2 อภิปรายผล	92
5.3 ข้อเสนอแนะ	94
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	94
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	95
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	59
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	59
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	60
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 5 ด้าน	61
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ	62
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	63
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	64
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	65
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์	66
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามเพศ	67
ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามเพศ	67

<p>ตารางที่ 4.12</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามเพศ</p>	<p>68</p>
<p>ตารางที่ 4.13</p>	<p>แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามเพศ</p>	<p>68</p>
<p>ตารางที่ 4.14</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามเพศ</p>	<p>69</p>
<p>ตารางที่ 4.15</p>	<p>แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามเพศ</p>	<p>69</p>
<p>ตารางที่ 4.16</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามเพศ</p>	<p>70</p>
<p>ตารางที่ 4.17</p>	<p>แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามเพศ</p>	<p>70</p>
<p>ตารางที่ 4.18</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามเพศ</p>	<p>71</p>
<p>ตารางที่ 4.19</p>	<p>แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามเพศ</p>	<p>71</p>

ตารางที่ 4.20	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามเพศ	72
ตารางที่ 4.21	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามเพศ	72
ตารางที่ 4.22	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ	73
ตารางที่ 4.23	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ	73
ตารางที่ 4.24	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามอายุ	74
ตารางที่ 4.25	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามอายุ	74
ตารางที่ 4.26	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ	75
ตารางที่ 4.27	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ	75
ตารางที่ 4.28	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามอายุ	76

ตารางที่4.29	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของ ประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอ สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนก ตามอายุ	76
ตารางที่4.30	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และการแปลผลการมีส่วน ร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ	77
ตารางที่4.31	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของ ประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ	77
ตารางที่4.32	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมี ส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนก ตามอายุ	78
ตารางที่4.33	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ จัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด ร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามอายุ	78
ตารางที่4.34	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณ ภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา	79
ตารางที่4.35	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา	79
ตารางที่4.36	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมี ส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่ม และตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา	80
ตารางที่4.37	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา	80

ตารางที่4.46	แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ	85
ตารางที่4.47	แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	86
ตารางที่4.48	แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	86
ตารางที่4.49	แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	87
ตารางที่4.50	แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์	87

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	49
----------------	------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมือง โดยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นรวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น

ในปัจจุบันการเมืองและการปกครองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นนั้นมีปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในวงจำกัด ประชาชนในฐานะพลเมืองของประเทศมีส่วนร่วมในระดับต่ำ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน คือ การเลือกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น สิทธิและเสรีภาพยังอยู่ในขั้นต่ำ ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นการเมืองของนักการเมืองหรือเรียกในทางวิชาการว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนราษฎร (Representative Democracy) ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

เทศบาลถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นหน่วยงานหลักในการดูแล และตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่น ให้ได้รับการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดรูปแบบการปกครองตนเองอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งนี้บทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ระบุไว้อย่างชัดเจนในหลายมาตราว่า รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นของตนเองได้ รวมทั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารบุคคล การเงิน การคลังและมีหน้าที่ของตนโดยเฉาะ ขณะเดียวกันระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดนโยบายและวางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้สังคมสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในระบบบริหารกิจการ ด้วย

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมี 5 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา¹

พื้นที่เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ที่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้าง ความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นหากทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ก็จะทำให้ฝ่ายบริหารของเทศบาลตำบลหินกอง ได้นำไปศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าเทศบาลตำบล จะต้องสร้างระบบกลไก ที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นจากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการศึกษาเป็นข้อมูลทางวิชาการในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของประชาคมในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาคมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

¹โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2544), หน้า 112.

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบล ไว้ดังนี้

1.3.1 ประชาคมที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาคมที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาคมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนตั้งแต่ อายุ 18 ปี ขึ้นไป และเป็นประชากรที่ถูกคัดเลือกให้เป็นประชาคมที่ผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้คัดเลือก จำนวน 453 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและการตัดสินใจด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาคมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน

1.5.2 ทำให้ทราบการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาคมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสิทธิภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาคม

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อประโยชน์ในการศึกษา และช่วยให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความร่วมมือของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมรับประโยชน์

ประชาคมตำบล หมายถึง องค์กรซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ของตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

แผนพัฒนา หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

แผนการดำเนินงาน หมายถึง แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่พักอาศัยในเขตเทศบาล ตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เพศ หมายถึง เพศชายและเพศหญิง

อายุ หมายถึง ระดับอายุของประชาชน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 1)อายุ 18-30 ปี 2) อายุ 31-40 ปี 3) อายุ 41-50 ปี 4) อายุ 51-60 ปี 5) อายุ 61 ปี ขึ้นไป

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของประชาชน โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา/ปวช. 3) ปวส./อนุปริญญา 4)ปริญญาตรีขึ้นไป

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจ หรือโครงการที่เทศบาลจะดำเนินการ ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของประชาชนในท้องถิ่นการทำความเข้าใจถึงผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เทศบาลจะดำเนินการ และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างเทศบาลและประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และผู้บริหารเทศบาล พนักงาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรับฟังและแก้ไขปัญหามาจนประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีส่วนร่วมในการผลักดันในภารกิจ หรือโครงการนั้น เกิดผลสำเร็จ เพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

การมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ แล้วร่วมตัดสินใจทั้งในช่วงเริ่มต้น ช่างวางแผนและช่วงปฏิบัติตามแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง ประชาคมได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมในการบริหารงานกิจกรรม ประสานงานระหว่างประชาชนกับเทศบาล มีส่วนร่วมในการวางแผนงานนโยบายต่างๆ กำหนดกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งการประเมินผลความก้าวหน้า และประเมินผลสรุปรวบรวมโดยสังเกตจากความชอบ และความคาดหวังซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลได้

การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ หมายถึง เทศบาลได้มีการพัฒนางานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่งเสริมอาชีพและการศึกษา มีการจ่ายค่าตอบแทน มอบรางวัลแก่ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาล มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ทักษะศึกษา เพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำ ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 7 ส่วน คือ

- 2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- 2.2 ทฤษฎีการวางแผน
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคม
- 2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผน
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2.1.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ดิน ปรัชญพฤทธิ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามไว้ว่า ทฤษฎีนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการส่วนใหญ่ไม่น้อยมาก เนื่องจากนักวิชาการคิดว่าหากองค์การมีภาวะผู้นำที่ดี ก็จะพลอยมีภาวะผู้ตามดีไปด้วย เป็นการมองค่อนข้างแคบนอกจากจะมองปรากฏการณ์เพียงด้านเดียวแล้ว การที่นักวิชาการให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนั้น พอสรุปสาเหตุหลายประการด้วยกัน คือ ประการแรก นักวิชาการบางคนอาจจะไม่แน่ใจว่าองค์การมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ที่จะต้องให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการที่สองผู้คนยังไม่แน่ใจว่าวัตถุประสงค์ของการยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมคืออะไรกันแน่ ประการที่สาม หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามเหล่านั้นได้แก่ใครบ้าง ผู้ตามทั้งหมดหรือเฉพาะผู้ตามที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้นำเท่านั้น และประการสุดท้าย หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามควรจะเข้า

ไปมีส่วนร่วมมากนักน้อยเพียงใด และลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ และผู้ตามอย่างไรบ้าง

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจจะมียุ่มาหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) และทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง/ถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะเป็นหลักประกันกับการบริหารงานดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงการสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับ และประชุมปรึกษาหรือประจำปี จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์การอย่างแท้จริง และผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงแค่มั้ระดับเท่านั้น

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นก็คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม²

อับดุลลาฮิง คอแต๊ะ ได้กล่าวว่าทฤษฎีการมีส่วนร่วมเป็นทฤษฎีที่มุ่งอธิบายกระบวนการทำงาน หรือกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) นั้นมีจุดมุ่งหมายไปที่การแก้ปัญหาชุมชนตามแนวทางการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1.การระบุปัญหาและความต้องการ
- 2.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.การวิเคราะห์และตีความหมาย
- 4.การกำหนดแผนงานโครงการ

² ดิน ปรัชญาพฤทธิ, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ,(นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539), หน้า 642-643.

5. การปฏิบัติ

6. การติดตามและประเมินผล

7. การปรับปรุงแก้ไขปัญหา³

บรรอง โตจินดา ได้สรุปแนวคิดของ William G. Ouchi จากทฤษฎี ว่า “เป็นการจัดการงานที่ฝ่ายบริหาร และฝ่ายปฏิบัติงานไว้วางใจ ต่างฝ่ายต่างยอมรับนับถือความคิดเห็นของกันและกัน ตัดสินใจร่วมกันในการวางแผนการดำเนินงาน และการติดตามงาน ประเมินผลงานอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์”⁴ เพราะทฤษฎี นี้มีจุดเน้นในเรื่อง ความร่วมมือระหว่างประชาชนกับผู้บริหารโดยให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสร้างความรับผิดชอบ และที่สำคัญการตัดสินใจจะต้องทำในนามของกลุ่ม

2.1.2 ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยาจุลภาค

บัญญัติ แก้วส่อง ได้อธิบายพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้แนวคิดในแต่ละทฤษฎีไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of reasoned action) ว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ มนุษย์พิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจลงมือกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง พฤติกรรมของบุคคลจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาของบุคคล ดังนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือความตั้งใจที่จะกระทำประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับเจตคติ (Attitude factors) ได้แก่ ความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์และคุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวังปัจจัยเกี่ยวกับปทัสถาน (Normative beliefs) และปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจให้ปฏิบัติตาม (Motivation to comply)

2) รูปแบบการทำนายพฤติกรรมของลิสก้า (Liska's Revision Model) ลิสก้าได้เสนอแนวคิดใหม่โดยใช้แนวคิดของฟิชเบนและอัจเซนเป็นฐานเพื่อให้เกิดความลึกซึ้งและประสานกับงานวิจัยในปัจจุบันได้ แนวความคิดของลิสก้าเชื่อว่าพฤติกรรมของคนไม่ได้เกิดจากความตั้งใจเสมอไป

³ อับดุลลาฮิง คอแด้๊ะ, “ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านบันดังตามา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา”, งานวิจัยการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), 2546, หน้า12.

⁴ บรรอง โตจินดา, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2542), หน้า 73-74.

แต่ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อม ที่เรียกว่า ทรัพยากร (Resources) และเงื่อนไขทางสังคมที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงออก ที่เรียกว่า โอกาส (Opportunities)

3) ทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคมตามความคิดของเฟสติงเจอร์ (Social comparison Theory) เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากความต้องการที่จะเปรียบเทียบความสามารถและความคิดเห็นของตนเองกับบุคคลอื่น โดยใช้เกณฑ์ทางกายภาพและเกณฑ์ทางสังคม ผลของการเปรียบเทียบจะทำให้ตนเองเปลี่ยนพฤติกรรมให้ใกล้เคียงกับบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งแนวคิดของเฟสติงเจอร์จะช่วยทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของบุคคลในกระบวนการพัฒนาได้

4) ทฤษฎีปฏิวธรสนิยมของโฮแมนส์ (Exchange theory) เป็นทฤษฎีทางสังคมในระดับจุลภาพเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์และอธิบายพฤติกรรมและปรากฏการณ์ทางสังคมในระดับบุคคล โดยใช้ฐานคิดจาก

1) เศรษฐศาสตร์เชิงอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarian economics) ที่อธิบายถึงการตัดสินใจของมนุษย์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งรวมไปถึงประโยชน์ที่เกิดกับจิตใจ

2) มานุษยวิทยาเชิงหน้าที่ (Functional anthropology) ได้ให้ความสำคัญทางด้านจิตวิทยาซึ่งจะเป็นพลังในการริเริ่มและข้อผูกพัน ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากกว่าความต้องการทางด้านเศรษฐศาสตร์

3) จิตวิทยาเชิงพฤติกรรม (Behavioral psychology) ซึ่งได้อธิบายการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะมีจำนวนบ่อยครั้งมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากครั้งแรกๆ ถ้าผลที่เกิดขึ้นในครั้งแรกๆ เป็นไปตามคาดหวังการมีส่วนร่วมจะมีจำนวนบ่อยครั้งมากขึ้น⁵

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาทั้ง 4 ประการ สามารถใช้เป็นแนวคิดเพื่อที่จะอธิบายการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการที่ว่า ผลของการตัดสินใจของชุมชนขึ้นอยู่กับผลลัพธ์และคุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวัง ภายใต้เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมโอกาส ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจและผลทางด้านจิตใจ โดยใช้เกณฑ์เปรียบเทียบระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้น ภาครัฐควรลดบทบาทในการบริหารและการจัดการ และเพิ่มบทบาทให้กับชุมชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น จนถึงระดับของ

⁵ บัญชร แก้วส่อง, การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส : กลุ่มเกษตรกร, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 39.

ความร่วมมือและร่วมกันตัดสินใจ เพราะความต้องการในผลลัพธ์ที่คาดหวังและเงื่อนไขต่างๆ ในการบริหารและการจัดการนั้น จะได้ตรงกับความต้องการของชุมชน

2.1.3 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางสังคม

สุกิจ จุลละนันท์ อธิบายถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1) ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้นับตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่บรรดาผู้นำต่างๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้นับตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2) ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นคือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้นับตาม ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ดังนี้

- 1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดถึงความต้องการของชุมชน
- 2) ร่วมคิดและสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
- 3) ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อขจัดและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
- 4) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมจัด หรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ โดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป⁶

ศิริกาญจน์ โสภุมภ์ ได้กล่าวถึงทฤษฎี การมีส่วนร่วมแบบเสมอภาคของชุมชนที่มีลักษณะของความสัมพันธ์ที่เรียกว่า ความเป็นหุ้นส่วนการบริหาร (Administrative partnership) มีจุดเน้นที่จิตสำนึกและค่านิยมมากกว่าการแสดงออกทางกาย⁷ แนวคิดที่จะนำมาอธิบายเพื่อทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนที่สำคัญที่สุดคือค่านิยมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเอง ทั้งนี้ต้องมีใช้การกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมรับประโยชน์

2.2 ทฤษฎีการวางแผน

สุภา ชันลาสิ กล่าวไว้ว่าแผนที่ดีมีคุณภาพจะต้องมีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งจะต้องอาศัยหลักทฤษฎีการวางแผนเป็นทางในการดำเนินการวางแผน ทฤษฎีดังกล่าวพัฒนาความคิดมาจากการพิจารณาองค์ประกอบหลักของแผน ซึ่งเบรตัน และเฮนนิ่ง (Breton and Henning) ได้จัดตั้งเป็นทฤษฎีการวางแผนไว้ 7 ทฤษฎี ดังนี้⁸

⁶ สุกิจ จุลละนันท์, การบริหารราชการระดับจังหวัด, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533), หน้า 642-643.

⁷ ศิริกาญจน์ โสภุมภ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, ปริญญานิพนธ์การศึกษาศุษุภักดิ์บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2542, หน้า 232.

⁸ สุภา ชันลาสิ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, หน้า 45-46.

2.2.1. ทฤษฎีการกำหนดความต้องการ (Theory of Need Determination)

การจะเปลี่ยนแปลงใด ๆ ไม่ว่าในองค์กรหรือตัวบุคคล จะเริ่มต้นได้นั้น จะต้องเกิดจากความ ต้องการของบุคคลหรือองค์กรก่อน ความต้องการนั้นจะมีอยู่ตามธรรมชาติแล้วเพียงแต่ว่าความ ต้องการนั้นไม่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่มีพลังพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความ ต้องการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างน้อยที่สุดก็ควรจะเป็นความต้องการที่จะเตรียมที่จะ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น อย่างน้อยที่สุดก็ควรจะเป็นความต้องการที่จะให้มีการเตรียมการ วางแผน การปรับปรุงการปฏิบัติงานตามแผน ความต้องการในการวางแผนเสียก่อนแล้วกระบวนการ วางแผนก็ไม่เกิดขึ้น

ในการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในความต้องการ และเกิดพลังเพียงพอที่จะให้เกิดการ วางแผน ได้นั้น องค์กรจะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามปกติการ ตรวจสอบภายในและภายนอกอย่างมีระบบ ความต้องการขององค์กรที่จะระบุนอกมากิจกรรมที่ระบุ ไว้ในการบริหารที่จะทำให้เกิดความตระหนักในความต้องการขององค์กรที่จะระบุนอกมากิจกรรมที่ ระบุไว้ในการบริหารที่จะทำให้เกิดความตระหนักในความต้องการในการวางแผนขององค์กรนั้น เมื่อนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ จะพบว่า ถ้าควบคุมดูแลและการตรวจสอบอย่างมีระบบมากขึ้นเท่าใด สิ่งต่อไปนี้จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น คือ

1.1 กิจกรรมงานที่สำคัญขององค์กรจะถูกบรรจุได้ในแผนมากขึ้น

1.2 แผนที่จะได้รับการเตรียมให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดเพื่อจะไม่ล่าช้าในการกำหนด รายละเอียด

1.3 การตัดสินใจโดยทันที หรือแผนสำรองจะถูกเตรียมไว้เพื่อการแก้ไข และให้แทนในกรณี ที่แผนที่กำหนดไว้ไม่ดีพอ

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการคิดอย่างลึกซึ้งของผู้บริหารนั้นจะก่อให้เกิดความต้องการ การวางแผนและก่อให้เกิดลักษณะที่ดีในการวางแผน เช่น แผนจะถูกกำหนดในลักษณะที่ป้องกัน มากกว่าการแก้ไข กระบวนการวางแผนจะเป็นเอกภาพมากขึ้น และแผนจะได้รับการดูแลเอาใจใส่ ยิ่งขึ้น การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดรายละเอียด รวมทั้งการเตรียมคณะทำงานและการ ประสานระหว่างหน่วยงานย่อยภายในจะเกิดขึ้นอย่างดี ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการวางแผน

2.2.2. ทฤษฎีการคัดสรร (Theory of Choice)

แนวคิดทฤษฎีการคัดสรรนั้นอยู่บนพื้นฐานความจริงที่ว่า ปัญหา ทุกปัญหาจะมีทางแก้หลายทาง ภารกิจทุกภารกิจจะมีแนวทางปฏิบัติหลายแนวทาง ผู้วางแผนหรือผู้ปฏิบัติจะต้องพิจารณาทางแก้ปัญหหรือทางปฏิบัติทุก ๆ ทาง แล้วเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดมาปฏิบัติ ซึ่งจะมีขั้นตอนในการคัดเลือกหรือคัดสรรตามทฤษฎีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การคัดเลือกทางเลือก (Selection of Alternatives) ในการคัดสรรทางเลือกนั้น จำเป็นต้องพิจารณาประกอบกับปัจจัยอื่นๆ เพื่อความเหมาะสม และสอดคล้องปัจจัยที่จะนำมาพิจารณา คือ

- วัตถุประสงค์ของแผน หน่วยงาน และองค์กร
- นโยบายปัจจุบันและกระบวนการดำเนินงาน
- ทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ได้
- ระยะเวลาที่กำหนดให้
- ความยากง่ายและค่าใช้จ่าย
- ความสำคัญของทางเลือกที่มีต่อองค์กร
- ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อทางเลือกนั้น

2.2 พิจารณาตัวแปรที่สำคัญ ๆ ทางเลือก (Determination of Variables) คือ นำทางเลือกนั้นมาแยกแยะตัวแปรออกมาให้ชัดเจน พิจารณาตัวแปรที่ละตัว โดยเปรียบเทียบกับความต้องการของแผน วัตถุประสงค์เฉพาะที่กำหนดขึ้น รูปแบบของแผน ข้อความที่ระบุไว้แนวทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา

2.3 พิจารณากำหนดค่าตัวแปรแต่ละตัวและความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจ (Determination Value of Each Variable and Economic Relationships) เป็นการนำตัวแปรแต่ละตัวของทางเลือกนั้นมาพิจารณาหาความสอดคล้องในเชิงแผน และพิจารณาอย่างรอบคอบอีกครั้งในเชิงเศรษฐกิจ เช่น ใช้ทรัพยากรเท่าไร ให้ผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจเท่าใด หรือพิจารณาเปรียบเทียบกับความยากง่ายและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานรวมทั้งการเปรียบเทียบกับเวลาที่มีอยู่ และความสามารถของบุคคลในการวางแผนและปฏิบัติตามแผน

2.4 การกำหนดค่าโอกาสความเป็นไปได้ของตัวแปร ตรวจสอบคุณค่าของตัวแปร (Assigning Probability Values to Significant Variables) เป็นขั้นที่ยากที่สุดถ้าเป็นคณะกรรมการคาดคะเนโอกาสความเป็นไปได้จะยาก แต่ถ้าตัวแปรสำคัญนั้นเป็นวัตถุก็จะพิจารณากำหนดค่าโอกาส

ความเป็นไปได้ง่ายขึ้น ต้องพิจารณาประกอบกับนโยบายปัจจุบันและกระบวนการปฏิบัติงานที่อยู่ในองค์การ หรืออาจเปรียบเทียบกับบันทึกการรายงานประสบการณ์ขององค์การว่าตัวแปรในลักษณะเช่นนี้เคยมีหรือไม่ หากเคยมีปฏิบัติได้หรือไม่และได้ผลอย่างไร

2.5 การตัดสินใจกำหนดลงในแผน (Decision Making) ข้อเสนอต่าง ๆ เกี่ยวกับทางเลือกนั้น คือ

- ข้อความระบุวัตถุประสงค์ของแผน
- รายการทางเลือกต่าง ๆ
- รายการตัวแปรที่สำคัญของแต่ละทางเลือก
- การกำหนดตัวแปรแต่ละตัว
- การกำหนดค่าความเป็นไปได้ของตัวแปรแต่ละตัว
- การตัดสินใจเลือกทางเลือกใดบ้างในการแก้ปัญหา

ซึ่งจะพิจารณากำหนดลงในแผน ก็จะได้แผนที่สมบูรณ์สามารถที่จะนำไปสู่การปฏิบัติพัฒนาแก้ปัญหาขององค์การต่อไปในอนาคต

2.2.3. ทฤษฎีข้อมูล (Theory of Data Collection and Processing)

จากการพิจารณาคุณภาพและประสิทธิภาพของแผน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพและประสิทธิภาพของแผน คือ ข้อมูลข่าวสาร (Data and Information) อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของแผนนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลนั้นที่จะนำมาใช้เป็นปัจจัยหลักในการวางแผน จะใช้ทั้งข้อมูลและข้อมูลที่เข้ามากระบวนการจัดข้อมูลแล้ว

ข้อมูลที่จัดเก็บนั้นอาจจัดเก็บได้ในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของผู้จัดเก็บ เช่น ให้กำหนดเวลาจัดเก็บหน่วยงานที่ต้องให้ข้อมูล กำหนดบุคคลที่จะต้องให้ข้อมูล หรือเหตุการณ์ที่จะต้องเก็บข้อมูลซึ่งที่มาของข้อมูล ข้อมูลสามารถจัดเก็บได้จากบันทึก รายงานและสิ่งพิมพ์ การทดลอง การทดสอบ การประเมิน การสังเกต การสอบถาม ทั้งด้านทัศนคติ ความคิดเห็น และความรู้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการข้อมูลและการจัดทำข้อมูล จะมีลักษณะที่ควรพิจารณาในการจัดทำข้อมูลอยู่ 3 ประการ คือ

1. มีความซับซ้อน ลึกซึ้ง หลายมิติ (Complexity)
2. มีความสำคัญ (Significance)
3. มีความกว้างขวาง ครอบคลุม (Comprehensive)

4. มีกำหนดระยะเวลาที่จัดเก็บข้อมูล (Time)
5. มีลักษณะเฉพาะเจาะจงชัดเจน (Specificity)
6. มีความสมบูรณ์ (Completeness)
7. มีความยืดหยุ่น นำไปปรับใช้ได้หลายรูปแบบ (Flexibility)
8. สามารถนำไปใช้ได้บ่อยครั้งในหลายกรณี (Frequency)
9. มีลักษณะเป็นความลับ (Confidential)
10. มีรูปแบบการเก็บข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล (Frequency)
11. มีอำนาจในการเรียกเก็บและค้นหาข้อมูล (Authorization)
12. มีความถูกต้องแม่นยำตรง (Authorization)
13. มีความง่ายต่อการบริหารข้อมูล (Ease of Control)

ข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญมากในการวางแผน โดยเฉพาะถ้าข้อมูลที่มีความซับซ้อนมีความสำคัญ และมีความกว้างขวางครอบคลุมทุก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยิ่งมีมากเท่าไรก็ยิ่งต้องการผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการ คณะที่ปรึกษาและเทคนิควิธีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินการมากเท่านั้น

2.2.4. ทฤษฎีการจัดองค์การเพื่อการวางแผน (Theory of Organization for Planning)

การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ในทุกหน่วยงานย่อยในองค์การซึ่งผู้บริหารในแต่ละระดับจะมีหน้าที่และบทบาทแตกต่างกันไป ในการวางแผนนั้นจะต้องมีการจัดรูปองค์การและกำหนดหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องแต่ละระดับให้ชัดเจน เพื่อให้เป็นหน่วยปฏิบัติการวางแผนรวมได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนอาจจะแบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม ด้วยกันซึ่งแต่ละกลุ่มจะแสดงบทบาทแตกต่างกันไปคือ

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีความรับผิดชอบในด้านการริเริ่มให้เกิดการวางแผนอนุมัติให้มีการเตรียมการวางแผน พิจารณาให้ความเห็นชอบครั้งสุดท้าย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน
2. คณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่ในการเตรียมการให้มีการบูรณาการแผนครั้งสุดท้ายและให้ความเห็นชอบเบื้องต้นของแผน
3. ผู้อำนวยการ/หัวหน้าหน่วยงาน ผู้อำนวยการและกรรมการบริหาร หน้าที่ของผู้อำนวยการหรือหน่วยงาน ได้แก่

- การเตรียมข้อมูลสำหรับการวางแผน
- การเตรียมร่างแผนสมบูรณ์เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
- ให้ความเห็นชอบแผนบางส่วนที่อยู่ในอำนาจของตน
- นำปฏิบัติและควบคุมดูแลให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

4. ผู้บริหารระดับหัวหน้าฝ่ายหลัก ผู้บริหารระดับหัวหน้าฝ่ายหลักมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบของฝ่าย เตรียมข้อมูล และข้อเสนอแนะสำหรับฝ่ายอื่น ๆ และผู้บังคับบัญชาเตรียมประสานแผนกับฝ่ายนำแผนในระดับสูงมาสู่การปฏิบัติ และควบคุมให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

5. คณะกรรมการในองค์การคณะกรรมการเป็นคณะบุคคลที่ร่วมบริหารองค์การ คณะกรรมการมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผน คือ การประเมินข้อมูล และการพิจารณาความเห็นชอบแผนรวมขององค์การ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการวางแผนจะขึ้นอยู่กับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และความเป็นผู้นำของคณะกรรมการ

6. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญจะมีบทบาทในการให้แนวคิดใหม่ ๆ วิเคราะห์ข้อมูลและแปรข้อมูล กำหนดโครงสร้างแผนและคำแนะนำแก่ผู้มีหน้าที่เตรียมเขียนแผน ถึงแม้ว่าผู้เชี่ยวชาญจะไม่มีบทบาทโดยตรงต่อการนำแผนไปปฏิบัติ หรือการควบคุมการปฏิบัติหรือการปฏิบัติตามแผนก็ตาม แต่ผู้เชี่ยวชาญก็มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการตรวจสอบความสมบูรณ์เบื้องต้นของแผน

2.2.5. ทฤษฎีการสื่อสารในการวางแผน (The Role of Communication in Planning)

ทฤษฎีการสื่อสารนี้จะนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนนั้น มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาหลายประการด้วยกันเนื่องจากประสิทธิภาพของการสื่อสารในการวางแผนขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแผนและขององค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ คุณภาพของผู้ให้ข่าวสาร คุณภาพของผู้รับสารระดับความสำนึกในเรื่องการสื่อสารขององค์การความเหมาะสมและเพียงพอของเครื่องมือการสื่อสารและจำนวนของคนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผน โดยธรรมชาติถ้าหากแผนนั้นเพิ่มความซับซ้อนครอบคลุมทุกด้านและมีความสำคัญมากขึ้นเท่าใดความสำคัญของการสื่อสารก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น รวมทั้งประสิทธิภาพของการสื่อสารย่อมจะต้องเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว อาจจะกล่าวได้ว่า เมื่อมีความต้องการสื่อสารมากขึ้น และการสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย นักวางแผนจะพบว่าได้เปรียบในด้านต่าง ๆ มากขึ้นคือ

1. สามารถจัดการกับการสื่อสารในฐานะที่เป็นปัญหาใหญ่
2. องค์กรประกอบต่าง ๆ ในการวางแผนได้รับการสื่อสารโดยเฉพาะ
3. การทดสอบแผนหรือองค์ประกอบของแผนในทุกระยะการดำเนินการเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางมากขึ้น
4. การใช้การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนจะมีมากขึ้น

การสื่อสารในการวางแผนเป็นสิ่งที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของการวางแผน จำเป็น นับตั้งแต่การกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและความต้องการในการวางแผนจนกระทั่งถึงขั้นสุดท้ายในการที่จะให้แผนเป็นที่ยอมรับของทุกคนที่เกี่ยวข้อง

2.2.6. ทฤษฎีสร้างความเห็นชอบในการวางแผน(The Role of Persuasion in Planning)

การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นชอบด้วยในแผนนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบ
2. ขั้นกำหนดหน่วยปฏิบัติและผู้ปฏิบัติ
3. ขั้นกำหนดเครือข่าย และการร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
4. ขั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนสุดท้าย

การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นชอบด้วยในขั้นตอนต่าง ๆ นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งและจะมีผลต่อความสำเร็จในการวางแผน การสร้างความเห็นชอบในการวางแผน จำเป็นมากขึ้นและสำคัญมากขึ้นต่อความสำเร็จในการวางแผนเมื่อการวางแผนมีลักษณะดังต่อไปนี้

- แผนนั้นซับซ้อนมากขึ้นกว้างมากขึ้น และสำคัญมากขึ้น
- การวางแผนนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา
- เมื่อความต้องการการเปลี่ยนแปลงในขณะที่ผู้จะได้รับผลจากแผนยังไม่พร้อม
- ช่วงจังหวะการเปลี่ยนแปลงในขณะที่ผู้จะได้รับผลจากแผนยังไม่พร้อม
- แผนนั้นแตกต่างไปจากการปฏิบัติในปัจจุบัน
- ไม่มีผู้ปฏิบัติการใดมีความสำคัญหรือได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นจากความสำเร็จของแผน
- แผนนั้นหน่วยงานอื่นต้องปฏิบัติมิใช่ผู้วางแผนจะนำแผนนั้นปฏิบัติเอง

การสร้างความเห็นชอบในการวางแผน การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นชอบในการวางแผนนั้นยิ่งแผนมีความสำคัญมีความกว้างขวางและซับซ้อน การสร้างความเห็นชอบจะยิ่งยาก และวิกฤตนักการวางแผนจะต้องใช้ความพยายามที่จะโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นชอบด้วยทุก ๆ คน ด้านผู้บริหารระดับสูงควรจะมาร่วมกิจกรรมในการสร้างความเห็นชอบด้วย และที่สำคัญองค์ประกอบของแผนควรจะออกแบบให้ง่ายต่อการโน้มน้าวให้คนอื่นเห็นชอบได้ง่าย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3.1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation) เป็นหัวใจของการดำเนินงานการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเป็นแนวทางรัฐศาสตร์ในเรื่องการปกครองตนเอง (self government) คือต้องการให้ประชาชนเข้าไปตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทุกๆแขนง

2.3.2. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมจัดได้ว่าเป็นวิธีการที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะคำนึงถึงความสำคัญของผู้ร่วมงานทุกฝ่าย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ไพรัตน์ เตะชะรินทร์ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน⁹

⁹ไพรัตน์ เตะชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2526), หน้า 6-7.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมให้การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในงานต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง¹⁰

ชวนพิศ มหาพรหม ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้าไปร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนในกิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมที่รัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีขึ้น หรือแม้กระทั่งกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนนั้นร่วมกันคิดขึ้นมาเอง อันจะมีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชนและสังคม โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษา เรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจและการวางแผน การเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบงานทั้งหมดอย่างครบวงจร¹¹

จเร ปานจีน ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหาร ซึ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่โดยให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมโดยตรงจากประชาชน¹²

สมพร อักษรสกุล ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า เป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมได้ดีวิธีหนึ่ง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ไม่ว่าโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ จะเป็นของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่¹³

¹⁰ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย), 2526, หน้า 9.

¹¹ ชวนพิศ มหาพรหม, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : กรณีศึกษาอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล", สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2544, หน้า 5.

¹² จเร ปานจีน, "การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการบริหารงานเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่", สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2545, หน้า 5.

¹³ สมพร อักษรสกุล, ผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เมืองไทย, 2544), หน้า 6.

จรรยา วาทีทอง ได้อ้างแนวคิดของ Chell ว่า การมีส่วนร่วม “เป็นลักษณะของการเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรมโดยตรงของผู้ได้บังคับบัญชา โดยที่พวกเขาเข้าไปแบ่งปันการควบคุมผลลัพธ์ขององค์กรตลอดจนมีความเท่าเทียมในสิทธิ และโครงสร้างหน้าที่ทางสังคมอีกด้วย”¹⁴

2.3.3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่าผู้ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วม โดยจำแนกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

รุจิกาญจน์ นนทโชติ ได้กล่าวถึง แนวความคิดของ Cohen และ Uphoff ที่แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึงการตัดสินใจว่าอะไรคือปัญหาของตน อะไรคือสาเหตุ และจะแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร โดยหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน ตามวิถีทาง และแนวทางให้เป็นไปตามโครงการ และแผนการที่ได้กำหนดขึ้น
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากกิจกรรม หรือการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการประเมินการทำงานของตนเองและประเมินสถานการณ์ภายนอกด้วย¹⁵

ลิขิต หมูดี (การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล , หน้า 16)ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนา คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดถึงความต้องการของชุมชน

¹⁴ จรรยา วาทีทอง, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2547, หน้า 64.

¹⁵ รุจิกาญจน์ นนทโชติ “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2546, หน้า 10.

2. ร่วมค้นหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหาของชุมชนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบายหรือวางแผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ในภาคเอกชนและภาครัฐ¹⁶

สมคิด รัตนวงศ์ ได้กล่าวถึงขั้นตอน การมีส่วนร่วมต้องประกอบด้วย “การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและร่วมวางแผนเพื่อแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนงานตลอดจนต้องมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและประเมินผลการดำเนินงาน”¹⁷

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล¹⁸

¹⁶ ลิขิต หมู่ดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดปทุมธานี”, อ้างแล้ว, หน้า 16.

¹⁷ สมคิด รัตนวงศ์, “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรรมการกลุ่มเกษตรกรในภาคใต้”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร.(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), 2542, หน้า 24.

¹⁸ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 11-13.

2.3.3. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ในการศึกษาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผู้ศึกษาและเสนอถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม จะต้องเกิดจากเจตนาสมัครใจ และความตั้งใจที่จะเข้าร่วม (Willingness to Participate) เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา / การตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดความสมานฉันท์และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนี้ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Ability to Participate)
3. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ (Freedom to Participate) ข้อสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องเกิดจากการบังคับขู่เข็ญจากผู้ที่ไม่เหนือกว่า (One Must Not to be Master of Another)¹⁹

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวถึงกรณีการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยมีส่วนร่วมในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองตอบความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัด และแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

¹⁹ กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, 2542), หน้า 52.

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป²⁰

วิไลพร สมบูรณ์ชัย ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาถึงปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามผล
5. การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา²¹

2.3.4. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ กล่าวว่า โดยทั่วไปรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมมี ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานและร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินการ และทรัพยากรที่จะต้องใช้

²⁰ ไพรรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในกลยุทธ์การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527), หน้า 6-7.

²¹ วิไลพร สมบูรณ์ชัย, “การมีส่วนร่วมของอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2534. หน้า 14.

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที²²

พีระพล ไชยพงศ์ ได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)²³

สุทิน บุญญาธิการ และคณะ กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Pubic Information) โดยประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะได้รับแจ้งให้ทราบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะดำเนินการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ข่าวสารดังกล่าวจะต้องแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

²² ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543), หน้า 208.

²³ พีระพล ไชยพงศ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้ม แบน จังหวัดสมุทรสาคร”, ภาควิชาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2539, หน้า 10.

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบที่มีการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยหลักการแล้ว การหารือจะต้องจัดขึ้นก่อนที่จะมีการเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยหลักการแล้ว การหารือจะต้องจัดขึ้นก่อนที่จะมีการเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลกระทบบางประการที่อาจมองข้ามไป นอกจากนี้การปรึกษาหารือยังเป็นช่องทางอันหนึ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในโครงการ และเพื่อเปิดให้มีการเสนอแนะประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีสาธารณะให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบ หากมีการดำเนินโครงการหน่วยงานเจ้าของโครงการและผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้ทำความเข้าใจระหว่างกัน และหาเหตุผลที่เกี่ยวกับโครงการ โดยเป็นรูปแบบที่สามารถพบเห็นได้บ่อยและอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบตามสภาพปัญหาและประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งเจ้าของโครงการจะส่งตัวแทนร่วมอธิบายให้ที่ประชุมทราบรายละเอียดโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วจึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ อย่างไม่จำกัดเฉพาะจุดในระดับชุมชนย่อยๆ แต่ละชุมชนก่อน แล้วจึงจัดรวมหลาย ๆ ชุมชน อีกครั้งหนึ่ง

(2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อมีข้อโต้แย้งทางเทคนิค โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายซักถาม และให้ความเห็นต่อรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผลการประชุมต้องมีการนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมด้วย

(3) การประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) รูปแบบนี้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นเวทีการเสนอข้อมูลจากทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายเจ้าของโครงการและผู้ได้รับผลกระทบโดยมีบรรยากาศการประชุมที่เปิดกว้าง ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ปิดบังมีหลักเกณฑ์และประเด็นพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบร่วมกัน ซึ่งรูปแบบการประชุมควรมีลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก อาจใช้เวลาประชุมหลายวันก็ได้ และไม่จำเป็นต้องจัดครั้งเดียว หรือสถานที่เดียวตลอดไป ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมได้

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจดำเนินการให้ประชาชนผู้รับผลกระทบ เลือกตัวแทนไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ประชาชนจะมีบทบาทชี้นำการตัดสินใจเพียงใด ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของตัวแทนในคณะกรรมการชุดนั้นๆ

5. การใช้กลไกทางกฎหมายเป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมมักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดหยุ่นต่อการดำเนินโครงการหรือยุติโครงการ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้ว ยังมีภาระค่าใช้จ่ายและภาระในการติดตามหาข้อมูล²⁴

การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ และมีความจำเป็นมากต่อการพัฒนาการเมือง การปกครองท้องถิ่นต่อไปในอนาคต เพราะการที่จะให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจำเป็นจะต้องมีการให้ข่าวสารที่แท้จริง และถูกต้องโดยมีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ

2.3.5. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้ความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดัน ให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่ แทนวิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลสำคัญซึ่งทำให้

²⁴ สุทิน บุญญาธิการ และคณะ, “การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน”, รายงานการวิจัย(กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ), 2540 หน้า 22.

เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ

2. เป็นการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบโดยทั่วไปมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูเหมือนสิ้นเปลืองและเสียเวลามากกว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่า การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็ว และดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่ม หรือความเห็นชอบในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่มซึ่งมีส่วนได้ ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ ในการทำงานนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างความมั่นคงและยืดหยุ่น มีการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมือง และก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วยังต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในการปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง ความขัดแย้งนำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์อันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณี จะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามก็ตีการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกๆ กรณีได้

6. ดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน และซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วมโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชนในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชน และต่อที่สาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ถูกนำมาพูดกันภายในเพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะเกิดความตระหนักถึงการสนองตอบของสาธารณชนที่เป็นไปได้ ต่อกระบวนการและการตัดสินใจ ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้นอาจจะไม่ใหญ่โตมากนัก ก็จะต้องทำโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาศาธารณชนที่ดีขึ้นว่า ผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย²⁵

2.3.6. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประเทศไทยส่วนใหญ่ที่พบเป็นปัญหาที่มาจากด้านนโยบายของรัฐ ปัญหาด้านโครงสร้างสังคมไทย ปัญหาด้านเงินทุน ฯลฯ ในส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของภาครัฐและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการครอบงำโดยรัฐบาลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในลักษณะที่เรียกว่า การพัฒนาที่มีลักษณะเป็นการจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ถึงแม้รัฐบาลจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปเพื่อการสนับสนุนและเป็นการยินยอมตามที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้น

นอกจากปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาตั้งแต่ต้นยังมีปัญหาของการมีส่วนร่วมอีกหลายแง่มุมดังที่ ม.ร.ว.อศิน รพีพัฒน์ ได้พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจถูกจำกัดโดย

²⁵ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น, การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย, (นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, 2545), หน้า 380-381.

ลักษณะโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมไทย เช่น ความเกรงใจมีผลทำให้คนบางกลุ่มในชุมชนเป็นต้นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ที่มีฐานะดีได้รับเลือกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ และชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านก็เนื่องจากความเกรงใจ เมื่อผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือนายอำเภอขอร้องเข้าร่วมในกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ

นอกจากนี้ ลักษณะประการหนึ่ง ซึ่งจำกัดการมีส่วนร่วมได้แก่การไม่แสดงความเห็น ซึ่งอาจเกิดจากความเกรงใจหรือความกลัวก็ได้ ภาพสะท้อนประการหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาของการมีส่วนร่วม คือ ลักษณะการครอบงำโดยกลุ่มคนหรือบุคคล ซึ่งไม่ส่งเสริมหรือไม่ให้ความสนใจการมีส่วนร่วมของบุคคลส่วนใหญ่อีกแง่มุมหนึ่งของการครอบงำจากรัฐบาลในการมีส่วนร่วมของประชาชน คือแม้รัฐบาลจะยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปเพื่อกิจกรรมตามแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกำหนด

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังคงมีอยู่มากในปัจจุบัน อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนจะเคยชินกับการเป็นผู้รับมากกว่าที่จะเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเรื่องการครอบงำและการจำกัดการเข้ามามีส่วนร่วมนี้อาจทำได้โดยการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องกับประชาชน รวมทั้งการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะผู้นำถือได้ว่าเป็นแรงกระตุ้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนได้ดีปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นและเข้าร่วมกิจกรรม เริ่มตั้งแต่ร่วมในเรื่องใกล้ตัวก่อน เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมภายในหมู่บ้าน เมื่อเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมได้ผู้คนในชุมชนจะรู้สึกว่าการทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของส่วนรวม ที่จะต้องเข้าไปร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจและพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้นไป

จากทฤษฎี แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน จากหลายท่านมีมากกว่า 5 ด้าน แต่ผู้วิจัยนำมา 5 ด้าน เพื่อสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ แล้วร่วมตัดสินใจทั้งในช่วงเริ่มต้น ช่วงวางแผนและช่วงปฏิบัติตามแผน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึงการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การทำประโยชน์ให้กับงานทั้งช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือโดยการบริหารการประสานงานและขอความช่วยเหลือ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งการประเมินผลความก้าวหน้า และประเมินผลสรุปรวบยอดโดยสังเกตจากความชอบ และความคาดหวังซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลได้
5. การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ หมายถึง การรับประโยชน์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยกระจายประโยชน์ภายในกลุ่มทั้งทางบวกและทางลบ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

ความหมายของประชาคม

มีนักคิดนักวิชาการให้ความหมายคำว่า “ประชาคม” ไว้มากมายและได้แสดงความคิดเห็นไว้นานาพรรณณะและที่สำคัญหากจะกล่าวถึงคำว่า อารยสังคมวิถีประชาและสังคมเข้มแข็ง ซึ่งทั้ง 4 คำนี้ จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันเสมือนเป็นอันหนึ่งอันเดียวดังนี้.

ประเวศ วะสี กล่าวไว้ใน “ประชาคมตำบล” โดยให้ความหมาย “ประชาคม” ว่าหมายถึง “เรื่องของบุคคลที่มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความรักมีมิตรภาพมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างและมีระบบการจัดการใน ระดับกลุ่ม”²⁶

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ให้ความหมายของคำว่า “ประชาคม” หรือเรียกอีกอย่างว่า “อารยสังคม” หมายถึง “ความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความกลมกลืนที่ครอบคลุมทุกชนชั้นของสังคม โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับประเด็นของ “คนชั้นกลาง” “การมีส่วนร่วม” “ความผูกพัน” และ “ความสำนึกของความเป็นพลเมือง” กล่าวคือ มีการแสวงหาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมและด้วยสำนึกที่มีต่อความเป็นพลเมืองหรือ Citizenship นั้นเอง”²⁷

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ให้ความหมายของ “ประชาคม” หรือ “วิถีประชา” ว่าหมายถึง “การรวมกลุ่มขององค์กรต่างๆ โดยตัวกิจกรรม เป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้ง ซึ่งเน้นกระบวนการมี

²⁶ ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2541), หน้า 28.

²⁷ อเนก เหล่าธรรมทัศน์, ชูชัย ศุภวงศ์และยุวดี คาคถาการณีกุล. ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : ทัศนะนักคิดสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครชาติดินแดน, 2539), หน้า 15.

ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทุกฝ่ายในระดับพื้นที่ย่อย ๆ อาจเป็นพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน หรือพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นต้น”²⁸

ธีรยุทธ บุญมี ได้อธิบายถึง “ประชาคม” ในลักษณะของ “สังคมเข้มแข็ง” ว่าหมายถึง “พลังทางสังคมที่มาจากทุกส่วน ทุกวิชาชีพ ทุกระดับรายได้ ทุกภูมิภาคของประเทศซึ่งหากมั่นใจว่าสังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง นักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชน ชาวบ้าน ร่วมกันผลักดันสังคม ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานก็จะเปลี่ยนแปลงได้”²⁹

จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า “ประชาคม” หมายถึง “การที่คนในสังคมซึ่งมีจิตสำนึกร่วมกันมารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกันในการกระทำบางอย่าง” ทั้งนี้ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ

การก่อตัวของแนวคิดประชาคม

การก่อตัวของแนวคิดประชาคม ทั้งระดับโลกและในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่ากระแสประชาคม ก่อตัวมาจากหลายสาเหตุปัจจัยด้วยกัน ดังนี้

- 1) วิกฤติในสังคม ที่รัฐและเอกชนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพังหรือเป็นวิกฤติระดับโลก (Global crisis) เช่น วิกฤตสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน โรคเอดส์
- 2) การก่อกำเนิดของชนชั้นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ ที่มีการศึกษาและมีฐานะทางเศรษฐกิจ
- 3) พัฒนาการของกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชน สามารถแสดงออกในทางความคิดเห็นได้โดยอิสระ
- 4) ระบบการติดต่อสื่อสาร ซึ่งช่วยให้การรวมตัวเป็นไปได้สะดวกขึ้น โดยที่บางครั้งไม่จำเป็นต้องพบกัน
- 5) ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพความโปร่งใสทางภาครัฐ ทำให้รัฐไม่สามารถเป็นผู้แก้ไขปัญหาในสังคมได้แต่เพียงอย่างเดียว จึงต้องการหาทางเลือกอื่นการที่ปัญหาเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งประชาชนผู้แบกรับปัญหาไม่สามารถพึ่งพารัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะด้วยเหตุความสับสนซับซ้อนของปัญหา หรือเพราะความจำกัดของประสิทธิภาพในภาครัฐประชาชนก็จะหาทางแก้ไขปัญหานั้น ตั้งแต่แก้ไข

²⁸ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การจัดการพัฒนาส่วนองค์กรวม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) หน้า 40.

²⁹ ธีรยุทธ บุญมี, สังคมเข้มแข็ง. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, 2536), หน้า 32.

ด้วยตนเองเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จนเมื่อมีโอกาสในการสนทนา และการเปลี่ยนความเห็นในวงกว้าง จึงเกิดการรวมตัวกัน ที่จะกระทำบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ให้ลุล่วงไป ทั้งนี้อาจดำเนินการโดยประชาชนเอง หรือร่วมกับภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนก็ได้

ลักษณะของประชาคม

ทวิศักดิ์ นพเกษตร ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของประชาคมไว้ ดังนี้

1. มีความหลากหลาย ซึ่งนับเป็นคุณลักษณะสำคัญในเชิงองค์ประกอบของสังคม กล่าวคือสังคมใด ๆ ที่ขาดความหลากหลายมีเพียงมิติเดียว รูปแบบเดียวกันก็จะเป็นสังคมที่ขาดการเรียนรู้ขาดจินตนาการและเอื้อให้เกิดพัฒนาการกับคนรุ่นต่อ ๆ ไป ลักษณะของสังคมก็เปรียบได้ดังเช่นระบบนิเวศน์ของธรรมชาติที่ยืดเหนียวได้สมดุลกันบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นความหลากหลายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความหลากหลายของการรวมตัว ระดับของการรวมตัวของคนในสังคมนั้นอาจมีแตกต่างกันไปตามระดับความพร้อมหรือลักษณะของกิจกรรมที่สนใจร่วมกันตั้งแต่การเป็นกลุ่ม ชมรม องค์กร สมาคม สถาบัน มูลนิธิ สภา สมาพันธ์ สหกรณ์ คณะกรรมการ เป็นต้น

1.2 ความหลากหลายเชิงพื้นที่ ลักษณะการรวมตัวอาจยึดอาศัยพื้นที่หรืออาณาบริเวณเป็นขอบเขตของการรวมตัวกัน เช่น กลุ่มจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน เขตในละแวกบ้าน หรืออาจเป็นขอบเขตเชิงลุ่มน้ำ สายน้ำ คลอง เป็นต้น

1.3 ความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม กิจกรรมที่ทำก็อาจแบ่งตามลักษณะของรูปแบบและความถนัดของกลุ่มองค์กรนั้น ๆ อาทิ กลุ่มที่ให้ความสนใจในเชิงการรณรงค์ เผยแพร่กิจกรรมเฉพาะด้านการแสดงกิจกรรมเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชน เป็นต้น แต่ในหลายองค์กรนั้นก็มักผสมผสานกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน เข้าด้วยกันตามความเหมาะสม และความถนัดของตนเอง

1.4 ความหลากหลายในเชิงประเด็นความสนใจ/ปัญหาความสนใจ ย่อมก่อให้เกิดความหลากหลายของการรวมตัว อาทิ เช่น กลุ่มที่ให้ความสนใจด้านสังคมสงเคราะห์ การออมทรัพย์

1.5 ความหลากหลายของกลุ่มที่มารวมตัวกัน เช่น วัย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ การศึกษา เป็นต้น

2. ความเป็นชุมชน ในความหมายของประชาคม อาจครอบคลุม ความหมายที่กว้างถึงบริเวณหรือบริบทขนาดใหญ่ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันในทางใดทางหนึ่ง หรือพิจารณาถึงความเป็น

ชุมชนในกลุ่มองค์กรเล็ก ๆ ที่รวมตัวด้วยความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความสนใจและหรือผลประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นชุมชนจะต้องคำนึงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละสังคม

3. รวมตัวกันบนจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือบนสำนึกสาธารณะ ด้วยจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Public Consciousness) ของสังคมแห่งการเรียนรู้

4. เกิดกิจกรรมและความต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันหรือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

5. ด้านเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร ต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีระบบการสื่อสารแลกเปลี่ยน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน³⁰

องค์ประกอบ และลักษณะความสำคัญของประชาคม

อนุชาติ พวงสำลี และวีระบุรณ วิสารสกุล ได้สรุปและอธิบายถึงองค์ประกอบ ลักษณะความสำคัญ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาคมไว้ 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบของประชาคมที่สำคัญ คือ

1) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ กลุ่มประชาคม จะต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกันเรียนรู้และเข้าใจร่วมกันถึงทิศทางข้างหน้าที่จะไปด้วยกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีเช่นนั้นแล้วประชาสังคมจะไม่มีพลัง ขาดไร้ซึ่งทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน

2) ความเป็นธรรมชาติ ที่มีใช้การแต่งตั้ง จัดตั้ง ด้วยความเป็นองค์การของสังคมที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของอำนาจรัฐ ประชาคมจึงต้องเกิดขึ้นบนเงื่อนไขของความสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรม ร่วมกันบนพื้นฐานของการเติบโตอย่างธรรมชาติ การจัดตั้งหรือแต่งตั้งโดยอำนาจรัฐ ย่อมทำให้องค์กรและการดำเนินกิจกรรมขาดอิสระ ในที่สุดจะขาดความยั่งยืนต่อเนื่องหรือกล่าวอีกด้านหนึ่ง การเกิดและการเจริญเติบโตอย่างเป็นธรรมชาติ ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าระดับแห่งจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness) จะแสดงศักยภาพในการแก้ไขปัญหาร่วมกันที่ซับซ้อนของชุมชนหรือท้องถิ่น ได้มากน้อยเพียงใด

3) มีความรักความเอื้ออาทร สมานฉันท์กัน การรวมกลุ่มของประชาคม บนพื้นฐานที่หลากหลายนั้นจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และสามัคคี ความรักสมานฉันท์จะเป็นตัวเชื่อมโยง ให้เกิดการร่วมมืออย่างมีพลัง

³⁰ ทวีศักดิ์ วิทยากร นพเกษตร, วิฤทธิสังคมไทย 2540 กับบทบาทวิทยากรกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อจัดเวทีประชาคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครชาตินแดนกรมการปกครอง, 2542), หน้า 63-75.

4) **มีองค์ความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้** ซึ่งประชาคมตำบล จะต้องสร้าง และ สะสมองค์ความรู้ที่สามารถปรับใช้เรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลาและที่สำคัญกลุ่มประชาคมจะต้องมี ศักยภาพและความสามารถพอที่จะแสวงหาความรู้

5) **มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ** หรือกระทำกิจกรรมร่วมกันและการเรียนรู้ร่วมกันของคน ใน สังคมจะช่วยให้เกิดพลัง “เกิดปัญญาหมู่” “เกิดในหมู่” การก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจำเป็นต้อง อาศัยเทคนิควิธีการมากมายหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่แต่ละกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีการ คิดร่วมกัน

6) **มีการติดต่อสื่อสารกันและกันอย่างต่อเนื่อง** มีเครือข่ายความร่วมมือ การสื่อสาร เพื่อ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้สังคมเติบโตขยายตัวมั่นคง การสื่อสารจะไม่เป็นแนวตั้ง แต่จะเป็นการสื่อสารในแนวราบ ดังนั้นการคิดค้นรูปแบบการสื่อสารและการเชื่อมโยงเครือข่ายความ ร่วมมือต่าง ๆ นับเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชนอย่างยิ่ง

7) **มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ** จุดอ่อนของภาคสังคมคือความสามารถในการ จัดการ การเติบโตของภาคธุรกิจที่มีความเข้มแข็ง มีพลังก็เพราะมีระบบการจัดการที่ดี ดังนั้นการสร้าง ประชาคมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่ดี การจัดการที่ดีต้องดีทั้งองค์กรคือ มีระบบและ ประสิทธิภาพทั้งคนและองค์กร

2. ลักษณะ และความสำคัญของประชาคม ดังนี้

กระแสความคิดเกี่ยวกับประชาคม ทำให้มีผู้พยายามสร้างระบบการรวมตัวของสังคม หรือ กลุ่มคน ขึ้นในทุกระดับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมกันคิดวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมจังหวัด อำเภอ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการ ดำเนินกิจกรรมของประชาคมจังหวัดและอำเภอ ย่อมขาดความยั่งยืนต่อเนื่องหากขาดการเชื่อมโยง จากฐานล่าง นั่นคือ ประชาคมตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นข้อเรียกร้องประชาคมในระดับสูงขึ้นไป และเป็น กระบวนการส่งเสริมให้องค์กรประชาชนและประชาชนในระดับตำบลหมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้และ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาชุมชนภายใต้การระดม ทรัพยากรและการกระตุ้น ความร่วมมือและสนับสนุน จากส่วนราชการหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของ ตำบล ในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหาร จัดการของตำบล ในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่

ยั่งยืนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของตำบล ในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของตำบล ดังนั้น ประชาคมตำบลจะเป็นการสร้างเวทีให้องค์กรประชาชนและประชาชนได้พัฒนาศักยภาพความคิดและการปฏิบัติที่จะมีส่วนร่วมตัดสินใจของชุมชนมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความเป็นเจ้าของรักและหวงแหนชุมชน

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญของประชาคม

1. เป็นเวทีหรือกลไกของการประสานการวางแผนและบริหารจัดการพัฒนาในระดับตำบลกับองค์กรที่รัฐกำหนดให้ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในตำบลภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
2. ระดมทรัพยากรและความร่วมมือการสนับสนุนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนเพื่อนำไปสู่การบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดโดยชุมชน
3. เสนอแนะแนวทางพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมตำบลหมู่บ้าน เข้าสู่กระบวนการบริหารการพัฒนาของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ
4. ความคิดเห็นและข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน
5. ติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริหารจัดการพัฒนาตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ³¹

ลิขิต วีระเวทิน กล่าวไว้ใน “การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท” ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่สำคัญของประชาคมตำบลไว้ ดังนี้

1. เป็นองค์กรชุมชนและสถาบันต่างๆ ที่มีในตำบล หมู่บ้าน เช่น ส่วนราชการที่สังกัดจังหวัด อำเภอ
2. เป็นองค์กรด้านการปกครอง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)
3. เป็นกลุ่มกิจกรรมเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม หัตถกรรมและการเกษตร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมเครือข่าย

³¹ อนุชาติ พวงสำลีและวีระบุรณ์ วิสารกุล, ข้อเสนอเชิงแนวคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ประชาคมจังหวัด, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539), หน้า 42-47.

4. เป็นกลุ่มกิจกรรมทางสังคม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ศูนย์พัฒนาเด็ก กรรมการพัฒนาเด็ก ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียน วัด ฯลฯ

5. เป็นกลุ่มกิจกรรมสาธารณสุข ได้แก่ อาสาสาธารณสุขหมู่บ้าน กลุ่มกิจกรรมเพื่อสุขภาพ

6. เป็นคณะทำงาน สนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล(คปต.)³²

ประเวศ วะสี ได้สรุปแนวทางการสนับสนุนให้ประชาคมตำบลมีความเข้มแข็ง ไว้ดังนี้

1. นโยบายและกระแสสังคม โดยรณรงค์เคลื่อนไหวให้เกิดความเข้าใจเรื่องนี้ ผู้นำประเทศหรือหัวหน้าพรรคการเมืองควรเป็นผู้นำในการนำนโยบายไปใช้ให้สำเร็จ
2. สํารวจรับฟังความคิดเห็นของชุมชนและเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และขยายความรู้ไปสู่ชาวบ้านอื่นๆ ต่อไป
3. ส่งเสริมการขยายตัวของเครือข่ายชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กันและกัน
4. สร้างศูนย์บริการวิชาการเบ็ดเสร็จ (One-stop service)
5. เชื่อมต่อการค้าขาย เช่น ให้มีร้านค้าชุมชน หรือบริษัทเพื่อชุมชนรับผลผลิตของชุมชนไปขายศูนย์การค้าในเมือง หรือส่งออกต่างประเทศ
6. สื่อเพื่อสังคม เป็นเครื่องมือการเรียนรู้และทำให้เกิดกระแสสังคมเช่นการให้มีวิทยุชุมชน เป็นต้น
7. ปรับงบประมาณและตั้งกองทุนเพื่อชุมชน โดยมีพื้นที่หรือชุมชนเป็นตัวตั้งและมีกองทุนชุมชนให้เกิดความอิสระและมีประสิทธิภาพ
8. ออกกฎหมายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ยกเลิกกฎหมายที่ขัดขวางความเข้มแข็งของชุมชน
9. มีการฝึกฝนอบรมทักษะการสร้างความเป็นชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม โดยใช้เทคนิค AIC
10. มีการวิจัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและมีการประเมินผลแล้วนำผลการวิจัยไปปรับการกระทำให้ดีขึ้น³³

³² ลิขิต อีระเวคิน, การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 39.

³³ ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, อ่างแล้ว, หน้า 48-52.

สำหรับโครงสร้างและการจัดหน้าที่ของประชาคม ตั้งแต่ระดับรากแก้ว (หมู่บ้าน) ขึ้นไปของประเทศไทยมีดังนี้

ประชาคมหมู่บ้าน

1. องค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้าน แยกออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

- 1.1 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลในชุมชน กรรมการหมู่บ้าน 3 คน
- 1.2 ฝ่ายกลุ่มประชาชน ได้แก่ ผู้แทนที่ประชาชนคัดเลือกกันเอง ได้แก่ ผู้แทนกลุ่มอาชีพ ทุกกลุ่ม ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร ผู้แทนกลุ่มสตรี ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้แทนกลุ่มเยาวชน ประชาญหมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธา ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน อาสาสมัคร ประชาสงเคราะห์ อาสาสมัครพัฒนาชุมชน อสม. อปพร. ผู้แทนธุรกิจเอกชน ฯลฯ

จำนวนสมาชิกประชาคมหมู่บ้านควรมีจำนวน 5-10% ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน โดยมีการเลือกประธาน และเลขานุการ ประชาคมหมู่บ้าน อย่างละ 1 ตำแหน่ง จากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

2. หน้าที่ของประชาคมหมู่บ้าน ดังนี้

- 2.1 เสนอปัญหา แนวทางแก้ไขและความต้องการ
- 2.2 เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงานเทศบาลตำบลและอำเภอตามลำดับ
- 2.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการแก้ไขได้ทันที่
- 2.4 นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม
- 2.5 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น
- 2.6 ประชาคมหมู่บ้านมีหน้าที่ในการประชุม พบปะอย่างสม่ำเสมอ
- 2.7 คัดเลือกผู้แทนประชาคมหมู่บ้านไปร่วมเป็นประชาคมตำบล³⁴

2. ประชาคมตำบล ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ตัวแทนของประชาคมตำบลหมู่บ้านละ 10 คน แต่ไม่น้อยกว่า 7 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล ผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนที่ประชาคม

³⁴ สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง, ประชาคมอำเภอ แนวคิดและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2541), หน้าที่ 15-17.

หมู่บ้านคัดเลือก อย่างน้อยประชาคมหมู่บ้านละ 4 คน โดยให้มีประธาน และเลขานุการประชาคม ตำบลอย่างละ 1 ตำแหน่ง โดยเลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนกำหนด ให้มีบทบาทดังนี้

2.1 วิเคราะห์ปัญหาในภาพรวมของตำบล และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเสนอในการจัดการทำแผนพัฒนาเทศบาล และแผนพัฒนาอำเภอ

2.2 เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงานให้อำเภอทราบ

2.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่

2.4 นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม

2.5 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ เช่น ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ปัญหาเยาวชนทะเลาะวิวาท ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

2.6 ให้ประชาคมตำบลมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อย 1-2 เดือนต่อครั้ง

2.7 คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมอำเภอ

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

2.5.1 ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของเทศบาลตำบลหินกอง

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง เทศบาลตำบลหินกอง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหินกอง ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เมื่อวันที่ 19 เดือนมกราคม พ.ศ.2539 และเปลี่ยนฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลหินกอง เมื่อวันที่ 17 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2551 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 17 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2551 ตามลักษณะภูมิศาสตร์จัดอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ระยะห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 550 กิโลเมตร

1.2 เนื้อที่ เทศบาลตำบลหินกอง มีเนื้อที่ประมาณ 87 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 66,875 ไร่

1.3 ภูมิประเทศ เทศบาลตำบลหินกอง มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเสียว โดยมี ลำน้ำเสียวไหลผ่านตอนกลาง พื้นที่ติดกับลำน้ำเสียวมีน้ำท่วมเกือบทุกปี มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ตำบลนาใหญ่ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	ตำบลดอกไม้และตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4 ภูมิอากาศ ตำบลหินกอง ในฤดูร้อนจะร้อนมากอุณหภูมิประมาณ 33-36 องศาเซลเซียส ฝนจะตกในช่วงเดือน พฤษภาคม - ตุลาคม และในฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 18 องศาเซลเซียส

1.5 การปกครอง เทศบาลตำบลหินกองแบ่งการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านหินกอง
- หมู่ที่ 2 บ้านเล่าข้าว
- หมู่ที่ 3 บ้านสองชั้น
- หมู่ที่ 4 บ้านดงหมอง
- หมู่ที่ 5 บ้านโพนพุง
- หมู่ที่ 6 บ้านคุดเค้า
- หมู่ที่ 7 บ้านส้มโฮง
- หมู่ที่ 8 บ้านโพนดวน
- หมู่ที่ 9 บ้านหนองสระ
- หมู่ที่ 10 บ้านหนองฮีเข้ม
- หมู่ที่ 11 บ้านสำโรงเหนือ
- หมู่ที่ 12 บ้านโพนละมั่ง
- หมู่ที่ 13 บ้านสองชั้น
- หมู่ที่ 14 บ้านหินกอง
- หมู่ที่ 15 บ้านโพนพุง
- หมู่ที่ 16 บ้านส้มโฮง

1.6 ประชาชน ประชาชนชาวตำบลหินกอง จำนวน 7,314 คน แยกเป็นชาย 3,262 คน หญิง 4,052 คน

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหินกอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักโดยการทำนาปี และบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง

3. สภาพทางสังคม

ความสัมพันธ์ของคนในตำบลหินกอง แต่ละหมู่บ้านจะนับถือแบบเครือญาติ การตั้งบ้านเรือนจะนิยมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพทำนา และรับจ้างทั่วไปการนับถือศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธขนบธรรมเนียมประเพณีจะมีการทำบุญต่าง ๆ ไปตามประเพณีสิบสองเดือน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยรักษาสภาพสังคม ให้คงอยู่และเป็นเครื่องมือเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านทั่วไปเรียกกันว่าฮีต 12 หรือจารีตประเพณี 12 ประการ เช่น บุญเดือนอ้ายบุญเข้ากรรมหรือปรีวาสกรรมบุญเดือนยี่บุญคุณลาน บุญเดือนสามบุญข้าวกั บุญเดือนสี่บุญพะเวด บุญเดือนห้าบุญสงกรานต์ บุญเดือนหกบุญบังไฟ บุญเดือนเจ็ดบุญข้าวชะ บุญเดือนแปดบุญเข้าพรรษา บุญเดือนเก้าบุญข้าวประดับดิน บุญเดือนสิบบุญข้าวกระยาสารท บุญเดือนสิบเอ็ดบุญออกพรรษา บุญเดือนสิบสองบุญอุย

4. ด้านการเมืองการบริหาร

4.1 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหินกอง แบ่งออกเป็น

4.1.1 ฝ่ายการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1) ฝ่ายบริหาร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน รองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน

2) ฝ่ายนิติบัญญัติ เรียกว่า “สภาเทศบาลตำบล” ประกอบด้วย ประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 1 คน รองประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 1 คน เลขานุการสภาเทศบาลตำบล จำนวน 1 คน รองประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 1 คน เลขานุการสภาเทศบาลตำบล จำนวน 1 คน (ปลัดเทศบาล) และสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 10 คน

4.1.2 ฝ่ายข้าราชการประจำ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) สำนักปลัด มีหน้าที่ดำเนินการในกิจการเทศบาลตำบลให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน และนโยบายของเทศบาลตำบล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานนิติกรงานบริหารทั่วไป งานนโยบายและแผน งานการเจ้าหน้าที่ งานรักษาความสงบเรียบร้อย และงานป้องกัน สาธารณภัย งานเลขานุการ งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม งานวางแผนสาธารณสุข งานรักษาความสะอาด งานทะเบียนราษฎร งานบัตรประจำตัวประชาชน ตลอดจนงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของส่วนใด

2) กองคลัง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานการเงินและบัญชี งานพัสดุทรัพย์สิน งานผลประโยชน์และกิจการพาณิชย์ งานระเบียบการคลัง งานสถิติการคลัง งานพัฒนารายได้ งานแผนที่

ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน งานธุรการ งานบริการข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ตลอดจนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเงินที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานส่วนใด หรืองานที่ได้รับมอบหมาย

3) กองช่าง มีหน้าที่ดำเนินงานวิศวกรรม งานบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ งานสาธารณูปโภค งานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง งานศูนย์เครื่องจักรกล งานจัดสถานที่และการไฟฟ้าสาธารณะ งานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล งานควบคุมและตรวจสอบบำบัดน้ำเสีย งานธุรการ หรืองานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ทั้ง 3 ส่วน มีอัตรากำลัง 67 อัตรา ปัจจุบันมีพนักงานเทศบาลตำบลจำนวน 32 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 23 คน และพนักงานจ้างทั่วไป 12 คน

5. รายได้ของเทศบาลตำบลหินกอง

เทศบาลตำบลหินกอง มีรายรับประกอบด้วยรายได้จำแนกออกเป็น ดังนี้

1. รายการจากภาษีอากร ได้แก่ หมวดภาษีอากร
2. รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร
3. รายได้หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต
4. รายได้เบ็ดเตล็ด
5. ภาษีจัดสรร
6. เงินอุดหนุน (ทั่วไป)

เทศบาลตำบลหินกอง มีรายจ่ายสามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

1. รายจ่ายงบกลาง
2. ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว
3. ค่าใช้สอย
4. ค่าวัสดุ
5. ค่าครุภัณฑ์
6. เงินตอบแทน
7. ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง
8. เงินอุดหนุน
9. รายจ่ายอื่นตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวง

มหาดไทยกำหนด

10. ค่าสาธารณูปโภค

ตารางที่ 2.1 สถานการณ์การเงินการคลัง ข้อมูลย้อนหลัง

ปี	รายได้จริง	เงินอุดหนุน	รวมรายจ่าย	รวมรายรับ
2551	11,626,654.66	13,423,447.34	19,420,185.97	25,049,989
2552	15,272,272.24	12,875,156.50	24,588,232.11	28,147,428.74
2553	15,086,356.59	14,099,462.00	22,946,358.70	29,185,818.59
2554	15,059,151.97	16,263,686.00	25,850,680.83	31,322,837.97

2.5.2 วิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง

“ชุมชนเข้มแข็ง รักสิ่งแวดล้อม ข้าวหอมมะลิชั้นดี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร”

จากการทบทวนจุดอ่อนและจุดแข็งโอกาสและข้อจำกัดการพัฒนาตำบลหินกอง ประกอบกับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมของตำบลหินกอง มาสังเคราะห์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเกิดเป็นวิสัยร่วมของการพัฒนาตำบลหินกอง ที่ตั้งอยู่ของความเป็นพื้นฐานของการเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล เป็นที่ยอมรับร่วมกัน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ เทศบาลตำบลหินกองได้จัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.5.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง

ยุทธศาสตร์ 1. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ 2. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ 3. การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ 4. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ 5. การพัฒนาด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ 6. การพัฒนาด้านอื่นๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลแผนยุทธศาสตร์

การพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่

2.5.4 นโยบายของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหินกอง

เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลตำบลหินกองเป็นไปในทิศทางที่แน่นอน ครอบคลุมภารกิจหลักของเทศบาลตำบลและสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของประชาชนในพื้นที่คณะผู้บริหารจึงกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลหินกอง ดังนี้

1. พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยสร้างให้เกิดความพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม

2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอกับค่าครองชีพ โดยการสร้างงานใหม่ การพัฒนาอาชีพให้มีศักยภาพมากขึ้น
3. จัดให้มีความมั่นคงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์
5. ส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมที่ติงภายใต้การมีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม
6. ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านโบราณสถาน รวมทั้งฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่กับท้องถิ่นตลอดไป
7. ส่งเสริมสุขภาพและสุขอนามัยที่ดีแก่ประชาชน รวมทั้งมีความเกื้อกูลช่วยเหลือกันในสังคม ตลอดจนสร้างจิตสำนึกต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน โดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

8. พัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งมีระบบบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ

2.5.5 ลักษณะของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง

แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี และมีความต่อเนื่องที่เป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี การวางแผนเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต่างยอมรับว่ามีความสำคัญ นำมาสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างเป็นระบบและบูรณาการสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงตามความต้องการ ในขณะเดียวกัน ช่วยให้เกิดการพัฒนาในเชิงรุกเพื่อนำไปสู่ความสามารถของความอยู่รอดและแข่งขันได้ในภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและที่คาดการณ์ว่าจะเกิดในอนาคต ซึ่งความสำคัญของการวางแผนสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นเอกสารที่แสดงแนวทางการพัฒนาและแนววัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ดำเนินการ
2. เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ/กิจกรรม การพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นหัวระยะเวลาสามปี
3. เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

4. เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่เกิดขึ้นในอนาคต เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตาว้างไกลมองเหตุการณ์ ต่าง ๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น

5. ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์กร การวางแผนยึดถือและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลง ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ เพราะการวางแผนเป็นงานที่จะต้องทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์กรเพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต

6. เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน เพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์กรที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์กรให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น

7. ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงาน การวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎีหลักการและงานวิจัยต่างๆ มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมาย และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสม

ในกรณีของการปกครองส่วนท้องถิ่น การวางแผนถือได้ว่าเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ตลอดจนความจำเป็นที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการของประเทศ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 272 ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2550 ซึ่งได้กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะและนอกจากนั้นยังมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบ ในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่น

เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น

2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีรูปแบบในการบริหารจัดการโดยมีการประสานแผนการพัฒนามากขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนท้องถิ่น เน้นปัญหาความต้องการจากประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบล และมีคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับอำเภอ เป็นการประสานแผนระดับอำเภอ

3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยมีการประสานแผนทุกภาคส่วนถึงระดับจังหวัด

กล่าวโดยสรุปก็คือ ไม่มีองค์กรใดที่ประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการวางแผน การวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรกของกระบวนการจัดการที่ดี

2.5.6 วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มุ่งเน้นให้ความสำคัญของนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ซึ่งได้มอบภารกิจในการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนภายในขอบเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการประสานงานการพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาตามระเบียบกระทรวง มหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2548 กำหนดให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2548
2. แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือในการระดมความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ที่มีเป้าหมายและชัดเจน
4. เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

5. เป็นการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และการกระจายทรัพยากรตามลำดับ

2.5.7 ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นปัญหาหลักการพัฒนา ปัญหาความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3. คณะกรรมการท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารพัฒนาท้องถิ่น

4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

2.5.8 ประโยชน์ของแผนพัฒนาสามปี

การจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พิจารณาอย่างรอบคอบให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในเชิงอุปสรรคต่อกัน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงเดือน นกหวี ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2547 รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามประกาศของ

คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาผลการศึกษพบว่า (1) ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต อยู่ในระดับปานกลาง (2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ รายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา แต่อายุระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยพบว่า เทศบาลควรให้ความสำคัญในการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ในการดำเนินการ ในผลประโยชน์ ในการติดตามประเมินผล ให้มากยิ่งขึ้น³⁵

สมชาย ประสมเพชร ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่าเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของที่มีส่วนสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนยังมีน้อยในหลายขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดและแนวทางการพัฒนา และขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่น แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีพยายามจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการวางแผน เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมมาโดยตลอด แต่ประสิทธิภาพในงานการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายังขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะมีโอกาสร่วมเฉพาะในบางขั้นตอนการดำเนินการเท่านั้น ซึ่งการที่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาไม่ได้มาร่วมกันพิจารณาวางแผนตามกระบวนการจัดทำแผนในทุกขั้นตอน ทำให้ขาดความมีส่วนร่วมหรือความรู้สึกเป็นเจ้าของที่จะต้องร่วมกันพัฒนางานวางแผนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีอย่างจริงจัง³⁶

³⁵ ดวงเดือน นกหวี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), 2548, 86 หน้า.

³⁶ สมชาย ประสมเพชร, “การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), 2548, 115 หน้า.

นที ดิษฐบรรจง ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างต่ำ โดยผู้มีอายุระหว่าง 51-60 ปี เพศชาย มีอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด จากการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ประชาคมที่มี อายุ เพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล³⁷

รามิล พัฒนมงคลเชษฐ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์ต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่ม ตัวอย่าง คือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 390 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล³⁸

ชินษฐา ศรีนนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประธานคณะกรรมการชุมชน และรองประธานคณะกรรมการชุมชน จำนวน 86 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

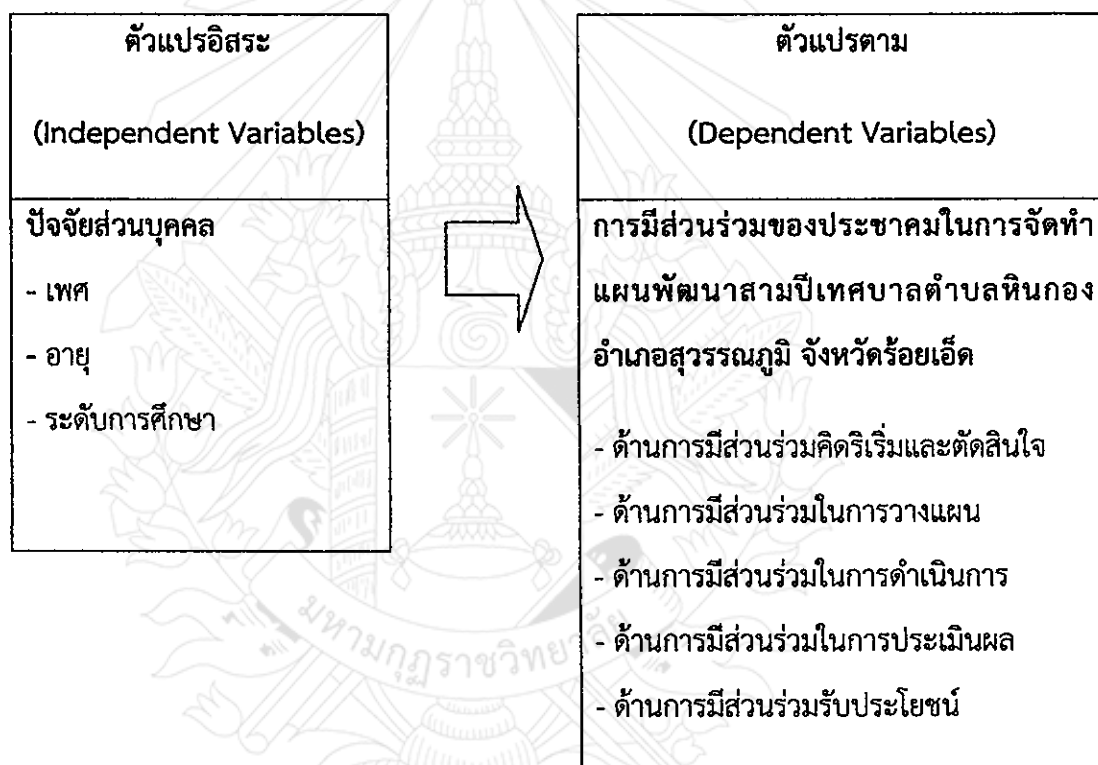
³⁷ นที ดิษฐบรรจง, “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2545, 94 หน้า.

³⁸ รามิล พัฒนมงคลเชษฐ, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2544, 99 หน้า.

เทศบาลนครนนทบุรีอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล ยกเว้น อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาเทศบาล ส่วนความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล และปัจจัยแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล³⁹

2.7 สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ ประชาธิ วลัยเสถียร⁴⁰ มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังปรากฏในภาพที่ 2.1

ภาพประกอบที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

³⁹ ขนิษฐา ศรีนนท์, “การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไปบัณฑิตวิทยาลัยชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

⁴⁰ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543), หน้า 208.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยและสำรวจตัวแปรในปรากฏการณ์และการค้นหาความแตกต่างของตัวแปรต่างๆ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรตั้งแต่ อายุ 18 ปี ขึ้นไป และเป็นประชากรที่ถูกคัดเลือกให้เป็นประชากรที่ผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้คัดเลือกจำนวน 453 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาคมที่ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้คัดเลือกประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)⁴¹

⁴¹ สำเร็จ จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทอง, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 234

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (ในการศึกษากำหนดให้ = 0.05)

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{453}{1 + 453(0.05)^2}$$

$$n = 209$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณ และตัวอย่างที่ได้ สามารถเป็นตัวแทนของประชากร ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 209 ตัวอย่าง

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเจาะจงที่กำหนดไว้ในแต่ละหมู่บ้านให้ครบ คือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 209 คน ดังนี้ นำรายชื่อของประชากรแต่ละหมู่บ้าน แยกเป็นหมู่ละ 2 กลุ่ม ชาย/หญิง แล้วจับสลากแบบทดแทน คือหยิบกลุ่มชายมาแล้วจดชื่อแล้วใส่คืนในกล่อง หากซ้ำก็ใส่คืนจนได้ครบทั้งชาย หญิงตามจำนวนกลุ่มประชากรแต่ละหมู่

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดสัดส่วนของตัวอย่างแต่ละกลุ่มจากจำนวนตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ 209 คน โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์ ให้ได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการวิจัยแต่ละหมู่บ้าน ดังตาราง 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน เพศ

หมู่	หมู่บ้าน	ประชากร(คน)			กลุ่มตัวอย่าง(คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านหินกอง	8	21	29	4	10	14
2	บ้านเล่าข้าว	17	24	41	8	11	19
3	บ้านสองชั้น	11	19	21	5	9	14

4	บ้านตั้งหมอง	5	15	20	2	7	9
5	บ้านโพนผอง	14	12	26	7	6	13
6	บ้านคัดเค้า	13	15	28	6	7	13
7	บ้านส้มโฮง	5	21	26	2	10	12
8	บ้านโพนดวน	7	19	26	2	9	11
9	บ้านหนองสระ	9	16	25	4	8	12
10	บ้านหนองอีเข้ม	16	10	26	7	5	12
11	บ้านสำโรงเหนือ	6	24	30	2	11	13
12	บ้านโพนละมั่ง	16	13	29	7	6	13
13	บ้านสองชั้น	8	24	32	4	11	15
14	บ้านหินกอง	8	18	26	3	9	12
15	บ้านโพนผอง	2	32	34	1	15	16
16	บ้านส้มโฮง	4	21	26	1	10	11
รวมทั้งสิ้น		149	305	453	65	144	209

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 5 ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัดตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งมีข้อความใช้วัด 5 ระดับ (Rating Scale) มีคำตอบแบบ 5 ตัวเลือก คำถามทั้ง 5 ด้าน มีทั้งหมด 25 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวกทั้งหมด และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	มีน้ำหนักระยะ	5	คะแนน
มาก	มีน้ำหนักระยะ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีน้ำหนักระยะ	3	คะแนน
น้อย	มีน้ำหนักระยะ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีน้ำหนักระยะ	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอแนะปัญหา และข้อเสนอแนะปรับปรุง และแนวทางทั้ง 5 ด้าน คือ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับประโยชน์

3.3.2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ระดับ และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทั้งในภาพรวม รายด้าน และเป็นรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

3.4.2 กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3.4.3 สร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4.4 แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา และสำนวนภาษา ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วย

- 1) ดร. ประพิศ โบราณมูล ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- 2) นายวชิรพงษ์ พลดี ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3) นายคมสันต์ ชันบุตร ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.6 การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3.4.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถึงนายกเทศมนตรีตำบลหินกอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหินกอง ทั้ง 16 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 209 คน ตามที่ได้จับสลากคัดเลือกรายชื่อไว้ ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2556 เป็นเวลา 1 เดือน

ขั้นที่ 2 ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และวิธีเก็บข้อมูลแก่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลตลอดจนถึงการรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจดูความสมบูรณ์ในแต่ละข้อและนับจำนวนแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าพบว่าแบบสอบถามชุดใดผู้ตอบแบบสอบถามทำไม่ครบทุกข้อก็จะทำการเก็บเพิ่มเติมในแต่ละหมู่บ้าน เมื่อได้ข้อมูลครบแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ตามต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อพร้อมที่จะนำไปวิเคราะห์ และเมื่อข้อมูลมีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ดังนี้

นำแบบสอบถามที่ได้รับการลงทะเบียน (Code Book) และตรวจสอบแล้วไปดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม
2. บันทึกรหัสลงในแบบสอบถาม
3. บันทึกรหัสแบบสอบถามลงในเครื่องประมวลผล(Computer)
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่บันทึกในเครื่องประมวลผล (Computer)
5. ประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
6. ประมวลผลคำถามปลายเปิด
7. วิเคราะห์ข้อมูลและตีความเพื่อนำไปเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

1. การแจกแจงความถี่
2. ค่าร้อยละ(Percentage)⁴² โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ (\%)} = \frac{fx \times 100}{N}$$

เมื่อ f แทน จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ

⁴² ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี อินเทอร์เน็ต, 2549), หน้า 152.

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X})⁴³ โดยใช้สูตร

$$(\bar{X}) = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนประชาชน

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD.)⁴⁴ โดยใช้สูตร

$$SD. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

5. ทหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)⁴⁵ โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_r^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อคำถาม

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

⁴⁴ วิเชียร ประเสริฐ และบัณฑูร บุญสนอง, ระเบียบวิธีวิจัย, (ขอนแก่น : ห้างหุ้นส่วนขอนแก่นการพิมพ์, 2549), หน้า 114.

⁴⁵ ส่งศรี ชมพวงค์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

6. ค่า (t-test) ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของประชาชนในแต่ละกลุ่ม

S แทน ค่าความผันแปร

N แทน จำนวนประชากร

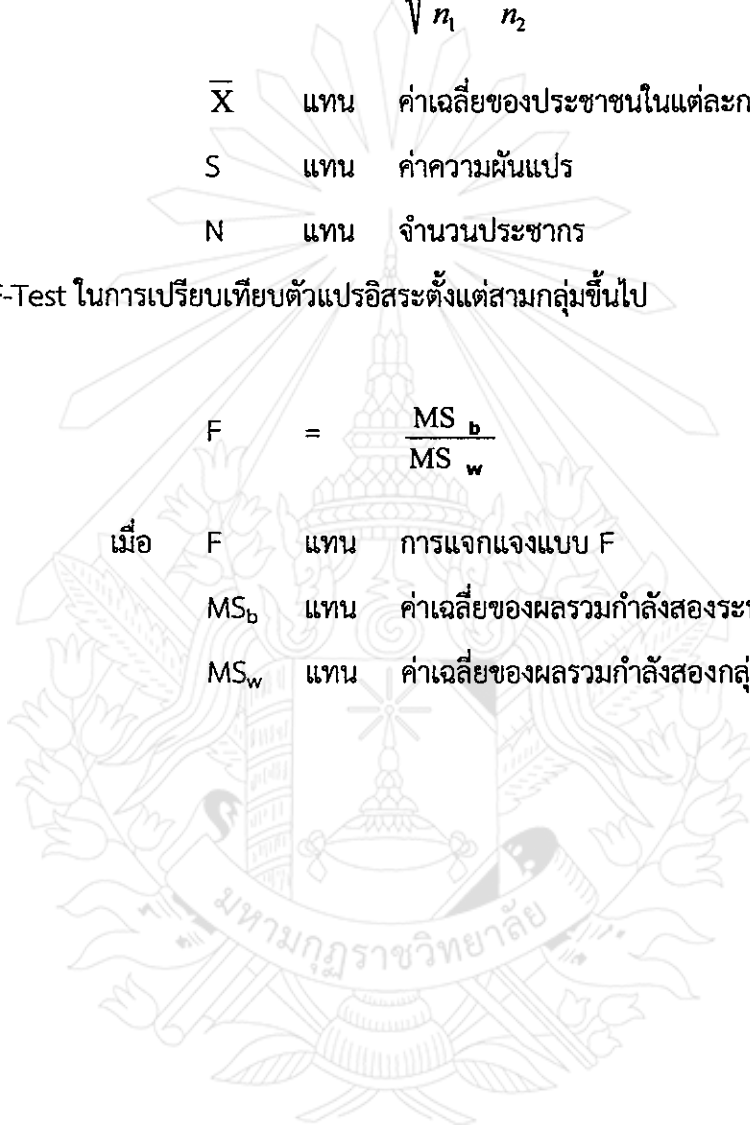
7. ค่า F-Test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน การแจกแจงแบบ F

MS_b แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองกลุ่มภายใน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชาคมในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 209 คน ด้วยวิธีแจกแบบสอบถามแบบเจาะจง รวม 209 ฉบับ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ และสนอง ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามในลักษณะคำอธิบายประกอบตารางตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

สามปี

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t - distribution)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
F	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F - distribution)
df	แทน	ค่าชั้นความอิสระ (Degree of Freedom)
Sig.	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Significance) ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดที่ ระดับ .05
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	65	31.10
หญิง	144	68.90
รวม	209	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 เป็นเพศชาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

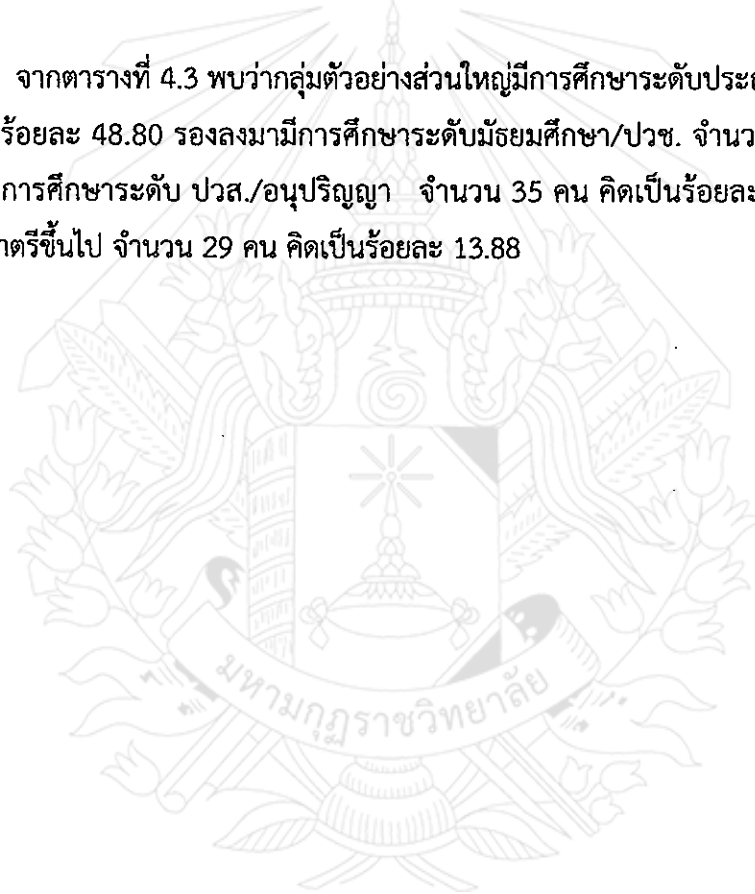
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-30 ปี	37	17.70
31-40 ปี	35	16.75
41-50 ปี	50	23.92
51-60 ปี	46	22.01
61 ปีขึ้นไป	41	19.62
รวม	209	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 23.92 รองลงมาอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 22.01 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 19.62 อายุระหว่าง 18 - 30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	102	48.80
มัธยมศึกษา/ปวช.	43	20.57
ปวส./อนุปริญญา	35	16.75
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	13.88
รวม	209	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 การศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.88

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวม 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5. ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ซึ่งปรากฏตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 5 ด้าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{x}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ	2.55	0.83	ปานกลาง
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.55	0.90	ปานกลาง
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	2.55	0.90	ปานกลาง
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.69	0.82	ปานกลาง
5	ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์	3.08	0.85	ปานกลาง
	รวม	2.69	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ได้เข้าร่วมกับเทศบาล ทำการศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในเทศบาล	2.71	0.97	ปานกลาง
2	ได้เข้าร่วมเสนอความต้องการของประชาคมและเสนอต่อเทศบาล	2.65	0.99	ปานกลาง
3	ได้มีส่วนร่วมในการคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเทศบาล	2.37	1.03	ปานกลาง
4	เมื่อมีการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทศบาลท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุม	2.56	1.06	ปานกลาง
5	มีส่วนร่วมกำหนดแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	2.48	1.06	ปานกลาง
รวม		2.55	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือข้อ 1.ได้เข้าร่วมกับเทศบาลทำการศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในเทศบาล และค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 2. ได้มีส่วนร่วมในการคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเทศบาล

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการวางแผนพัฒนาเทศบาล	2.52	1.06	ปานกลาง
2	มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกับเทศบาล ในการกำหนดปัญหาและความต้องการ	2.59	1.04	ปานกลาง
3	มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล	2.25	1.07	ปานกลาง
4	มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาให้ประชาชนทราบ	2.66	1.04	ปานกลาง
5	มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบของแผนพัฒนาเทศบาล	2.72	1.07	ปานกลาง
รวม		2.55	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 5. มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบของแผนพัฒนาเทศบาล และค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 3. มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อที่	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและ ประสานงานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับ เทศบาล	2.68	1.03	ปานกลาง
2	ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางนโยบายและแผนงาน หรือโครงการต่างๆ ของเทศบาล	2.40	1.00	น้อย
3	ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบต่างๆของ เทศบาล	2.27	1.11	น้อย
4	ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและสร้างความสามัคคีในเทศบาล	2.92	1.73	ปานกลาง
5	ได้มีส่วนร่วมในการใช้แรงงานหรือบริจาคทรัพย์เพื่อ พัฒนาเทศบาล	2.51	1.07	ปานกลาง
รวม		2.55	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกองเป็นรายกิจกรรม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. นำได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีในเทศบาล และค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อยคือ ข้อ 3. ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ของเทศบาล

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลและรับทราบการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของเทศบาลเป็นไปตามแผนพัฒนา	2.72	1.03	ปานกลาง
2	เทศบาลได้แต่งตั้งท่านเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการของเทศบาล	2.15	1.10	น้อย
3	มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล	2.44	0.98	ปานกลาง
4	เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้	3.28	1.12	ปานกลาง
5	ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีในเทศบาล	2.87	1.09	ปานกลาง
รวม		2.69	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล เป็นรายกิจกรรมพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 2. เทศบาลได้แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการของเทศบาล

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด ร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนางานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและการศึกษาให้แก่ ประชาชน	3.36	0.99	ปานกลาง
2	เทศบาลได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบรางวัลให้แก่ ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาล	2.72	1.09	ปานกลาง
3	เทศบาลได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม ทักษะศึกษาเพื่อเพิ่มพูน วิสัยทัศน์ ศักยภาพในการทำงานให้แก่ประชาชนใน ท้องถิ่น	3.11	1.01	ปานกลาง
4	เทศบาล ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม ทักษะศึกษาเพื่อเพิ่มพูน วิสัยทัศน์ ศักยภาพในการทำงานให้แก่ประชาชนใน ท้องถิ่น	3.02	1.02	ปานกลาง
5	เทศบาลเป็นผู้ประสานความช่วยเหลือโครงการจาก ส่วนกลางให้มาถึงมือประชาชนในท้องถิ่น	3.19	1.03	ปานกลาง
รวม		3.08	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเป็น รายกิจกรรมพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือข้อ 1. เทศบาลได้ดำเนินการ พัฒนางานด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและการศึกษาให้แก่ประชาชน และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 2. เทศบาลได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบรางวัลให้แก่ ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาล

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากสมมติฐานที่ 1 - 6 จะเป็นการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) สามารถสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาคมที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	65	2.71	0.75	ปานกลาง
หญิง	144	2.66	0.70	ปานกลาง
รวม	209	2.68	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาคมทั้งเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเพศชาย มีค่าเฉลี่ย 2.71 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 2.66

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
ชาย	65	2.71	0.75	0.73	0.47
หญิง	144	2.66	0.70		

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาคมที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	65	2.60	0.84	น้อย
หญิง	144	2.52	0.79	น้อย
รวม	209	2.56	0.81	น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง การมีส่วนร่วมด้านการคิดริเริ่มและตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับน้อย โดยเพศชาย มีค่าเฉลี่ย 2.60 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 2.52

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	65	2.60	0.84	.97	0.34
หญิง	144	2.52	0.79		

จากตารางที่ 4.13 พบว่าประชาคมที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาคมในด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	65	2.54	0.93	น้อย
หญิง	144	2.56	0.88	น้อย
รวม	209	2.55	0.98	น้อย

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาคมทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับน้อย โดยเพศชาย มีค่าเฉลี่ย 2.54 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 2.56

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	65	2.54	0.93	-0.21	0.84
หญิง	144	2.56	0.88		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาคมที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาคมในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	65	2.57	0.86	น้อย
หญิง	144	2.52	0.83	น้อย
รวม	209	2.54	0.84	น้อย

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาคมทั้งเพศชายและเพศหญิงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับน้อย โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ย 2.57 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 2.52

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	65	2.57	0.86	0.53	0.59
หญิง	144	2.52	0.83		

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาคมที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	65	2.76	.86	ปานกลาง
หญิง	144	2.64	.80	ปานกลาง
รวม	209	2.70	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาคมทั้งเพศชายและเพศหญิงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ย 2.76 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 2.64

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	65	2.76	.86	1.43	0.15
หญิง	144	2.64	.80		

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาคมที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	65	3.10	0.85	ปานกลาง
หญิง	144	3.06	0.84	ปานกลาง
รวม	209	3.08	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ย 3.10 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 3.06

ตารางที่ 4.21 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	65	3.10	.85	.45	0.65
หญิง	144	3.06	.84		

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาคมที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	37	2.54	1.96	ปานกลาง
31 - 40 ปี	35	2.59	0.71	ปานกลาง
41 - 50 ปี	50	2.72	0.69	ปานกลาง
51 - 60 ปี	46	2.87	0.70	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	41	2.88	0.98	ปานกลาง
รวม	209	2.68	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.22 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.23 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.75	5	0.75	1.46	0.20
ภายในกลุ่ม	190.90	204	0.51		
รวม	194.65	209			

จากตารางที่ 4.23 ประชาคมที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	37	2.62	0.83	ปานกลาง
31 - 40 ปี	35	2.49	0.81	น้อย
41 - 50 ปี	50	2.56	0.76	ปานกลาง
51 - 60 ปี	46	2.83	0.91	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	41	2.81	1.05	ปานกลาง
รวม	209	2.55	0.81	น้อย

จากตารางที่ 4.24 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจของประชาชนอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.30	5	1.06	1.63	0.15
ภายในกลุ่ม	241.62	204	0.65		
รวม	246.92	209			

จากตารางที่ 4.25 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	37	2.56	0.97	ปานกลาง
31 - 40 ปี	35	2.45	0.88	น้อย
41 - 50 ปี	50	2.60	1.86	ปานกลาง
51 - 60 ปี	46	2.82	0.92	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	41	2.80	1.04	ปานกลาง
รวม	209	2.55	0.90	น้อย

จากตารางที่ 4.26 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.73	5	1.15	1.42	0.22
ภายในกลุ่ม	299.35	204	0.81		
รวม	305.08	209			

จากตารางที่ 4.27 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	37	2.71	0.81	ปานกลาง
31 - 40 ปี	35	2.44	0.82	ปานกลาง
41 - 50 ปี	50	2.56	0.86	ปานกลาง
51 - 60 ปี	46	2.66	0.82	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	41	2.76	1.06	ปานกลาง
รวม	209	3.54	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.28 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.84	5	1.17	1.65	0.15
ภายในกลุ่ม	262.87	204	0.71		
รวม	268.72	209			

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาคมที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	37	2.82	0.89	ปานกลาง
31 - 40 ปี	35	2.59	0.81	ปานกลาง
41 - 50 ปี	50	2.73	0.83	ปานกลาง
51 - 60 ปี	46	2.83	0.68	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	41	2.94	1.04	ปานกลาง
รวม	209	2.69	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.30 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.47	5	0.89	1.31	0.26
ภายในกลุ่ม	254.00	204	0.68		
รวม	258.47	209			

จากตารางที่ 4.31 ประชาคมที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	37	3.15	0.87	ปานกลาง
31 - 40 ปี	35	2.99	0.85	ปานกลาง
41 - 50 ปี	50	3.13	0.80	ปานกลาง
51 - 60 ปี	46	3.19	0.66	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	41	3.08	0.13	ปานกลาง
รวม	209	3.08	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.32 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.54	5	0.51	0.72	0.61
ภายในกลุ่ม	263.50	204	0.71		
รวม	266.04	209			

จากตารางที่ 4.33 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 3 ประชาคมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	102	3.63	0.๓9	ปานกลาง
มัธยมศึกษาหรือปวช.	43	3.46	0.55	ปานกลาง
ปวส.หรืออนุปริญญา	35	3.49	0.56	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	3.37	0.66	ปานกลาง
รวม	209	3.76	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.34 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.67	5	1.13	2.23	0.15
ภายในกลุ่ม	188.98	204	0.51		
รวม	194.65	209			

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่ม และตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	102	3.23	0.17	ปานกลาง
มัธยมศึกษาหรือปวช.	43	3.21	0.12	ปานกลาง
ปวส.หรืออนุปริญญา	35	3.35	0.25	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	3.31	0.26	ปานกลาง
รวม	209	3.19	0.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.36 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่ม และตัดสินใจของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.22	5	1.44	2.24	0.25
ภายในกลุ่ม	239.69	204	0.65		
รวม	246.9	209			

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ประชาคมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่ม และตัดสินใจ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	102	3.51	0.26	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	43	3.46	0.23	ปานกลาง
ปวส.หรืออนุปริญญา	35	3.58	0.24	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	3.58	0.25	มาก
รวม	209	3.48	0.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.38 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.67	5	0.14	2.35	0.17
ภายในกลุ่ม	188.98	204	0.06		
รวม	194.65	209			

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	102	3.73	0.13	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	43	2.65	0.34	ปานกลาง
ปวส.หรืออนุปริญญา	35	2.57	0.26	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	3.34	0.13	มาก
รวม	209	3.73	0.15	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาคม จำแนกตามระดับการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.06	5	0.02	0.80	0.49
ภายในกลุ่ม	7.92	204	0.02		
รวม	7.97	209			

จากตารางที่ 4.41 ประชาคมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาคม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	102	3.23	0.17	ปานกลาง
มัธยมศึกษาหรือปวช.	43	3.21	0.12	ปานกลาง
ปวส.หรืออนุปริญญา	35	3.35	0.25	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	3.31	0.26	ปานกลาง
รวม	209	3.19	0.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.42 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาคมจำแนกตามระดับการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.76	5	0.25	7.52	0.22
ภายในกลุ่ม	11.71	204	0.03		
รวม	12.47	209			

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ประชาคมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาคม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	102	3.73	0.13	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	43	2.65	0.34	ปานกลาง
ปวส.หรืออนุปริญญา	35	2.57	0.26	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	29	3.34	0.13	มาก
รวม	209	3.73	0.15	มาก

จากตารางที่ 4.44 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ของประชาคมจำแนกตามระดับการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการแปลผลการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ของประชาคม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.76	5	0.25	7.52	0.19
ภายในกลุ่ม	11.71	204	0.03		
รวม	12.47	209			

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ประชาคมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ของประชาคม ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวม 5 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ 2.ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 3.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5.ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ซึ่งปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ	ความถี่
1. ให้มีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจมากขึ้น	30
2. ควรแจ้งให้ประชาคมเข้าร่วมประชุมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจ	14
3. ประชาคมได้เสนอความคิดริเริ่มและตัดสินใจ	21
4. ประชาคมไม่มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจ	14
รวม	79

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ผลของการวิจัยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปน้อย คือ ให้ประชาคมมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจมากขึ้น จำนวน 30 คน ประชาชนได้เสนอความคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำนวน 21 คน เทศบาลควรแจ้งให้ประชาคมเข้าร่วมประชุมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำนวน 14 คน และไม่มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำนวน 14 คน

ตารางที่ 4.47 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ความถี่
1. ให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการวางแผนมากกว่านี้	18
2. ให้ประชาคมมีข้อเสนอแนะและกำหนดเป้าหมายของการวางแผน	33
3. ประชาคมไม่มีส่วนร่วมเรื่องการวางแผน	22
รวม	73

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ผลของการวิจัยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปน้อย คือ ให้ประชาชนมีข้อเสนอแนะและกำหนดเป้าหมายของการวางแผน จำนวน 33 คน ประชาคมไม่มีส่วนร่วมเรื่องการวางแผน จำนวน 22 คน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนมากกว่านี้ จำนวน 18 คน

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ความถี่
1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากกว่านี้	20
2. ให้เทศบาลเร่งดำเนินการตามโครงการต่างๆ	15
3. เทศบาลไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินการให้ประชาชนทราบ	12
รวม	47

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ผลของการวิจัยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปน้อย คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากกว่านี้ จำนวน 20 คน ให้เทศบาลเร่งดำเนินการตาม

โครงการต่างๆ จำนวน 15 คน และเทศบาลไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินการให้ประชาชนทราบ จำนวน 12 คน

ตารางที่ 4.49 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ความถี่
1. ให้ประชาชนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล	32
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล	12
3. ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล	9
รวม	53

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ผลของการวิจัยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปน้อยคือ ให้ประชาชนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล จำนวน 32 คน ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 12 คน ให้เทศบาลมีการประกาศใช้แผนให้ประชาชนทราบประชาคมไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลจำนวน 9 คน

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์	ความถี่
1. ได้รับประโยชน์ด้านทัศนศึกษาเพิ่มพูน ทัศนียทัศน์	4
2. ได้รับประโยชน์ในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และด้านการศึกษา	59
3. เทศบาลควรแจ้งให้ประชาชนทราบข่าวสารหรือกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ทราบ	14
4. ประชาคมไม่ได้รับประโยชน์จากเทศบาล	6
รวม	83

จากตารางที่ 4.50 พบว่าผลของการวิจัยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปน้อย คือได้รับประโยชน์ด้านสาธารณสุขโรค สาธารณูปการ และด้านการศึกษา จำนวน 59 คน เทศบาลควรแจ้งให้ประชาคมทราบข่าวสารหรือกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทราบ จำนวน 14 คน ประชาคมไม่ได้รับประโยชน์จากเทศบาล จำนวน 6 คน และได้รับประโยชน์ด้านทัศนศึกษาเพิ่มพูน ทัศนศึกษา จำนวน 4 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาคมในเขตเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 209 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบชนิดตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมคำ (Open end) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด และแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาคม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนถึงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด และมีการแบ่งโครงสร้างออกเป็น 5 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพิ่มเติมมีลักษณะของรูปแบบสอบถามเป็นแบบลักษณะปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเติมข้อความเองเกี่ยวกับการเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนำเสนอโดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) และการวิเคราะห์ความแตกต่างกันระหว่างตัวแปรต่างๆ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติที่ทดสอบ (t-test) ในกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มี 2 กลุ่ม และในการ

เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 209 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 23.92 และกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยที่สุดคือระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อาทิเช่น ปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.44

5.1.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 1. ท่านได้เข้าร่วมกับเทศบาล ทำการศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในเทศบาลเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการคิดสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเทศบาลเพียงใด

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 5. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบของแผนพัฒนาเทศบาล เพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 3.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 4. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีในเทศบาลเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 3. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ของเทศบาลเพียงใด

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 4. เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์

เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้เพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 2. เทศบาลได้แต่งตั้งท่านเป็น คณะกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการของเทศบาลเพียงใด

ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือข้อ 1. เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนางานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพ และการศึกษาให้แก่ประชาชนเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 2. เทศบาลได้จ่ายค่าตอบแทน หรือมอบรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาลเพียงใด

5.1.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบล พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษาที่ต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ 3 และ 5 ส่วนตัวแปร เพศ และอายุ ที่แตกต่างกัน การ มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด ร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1,2,4 และ 6

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามในส่วนของข้อเสนอแนะ สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ พบว่าโดยแยกตามรายละเอียด ข้อเสนอแนะ ที่ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเรียงลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจมากขึ้น จำนวน 30 คน ประชาชนได้เสนอความคิด ริเริ่มและตัดสินใจ จำนวน 21 คน ควรแจ้งให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมในการคิดริเริ่มจำนวน 14 คน และตัดสินใจและไม่มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจ จำนวน 14 คน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า โดยแยกตามรายละเอียด ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเรียงลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย คือ ให้ประชาชนมีข้อเสนอแนะและกำหนดเป้าหมายของการวางแผน จำนวน 33 คน ประชาชนไม่มีส่วน ร่วมเรื่องการวางแผน จำนวน 22 คน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนมากกว่านี้ จำนวน 18 คน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า โดยแยกตามรายละเอียด ข้อเสนอแนะ ที่ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเรียงลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากกว่านี้ จำนวน 20 คน ให้เทศบาลเร่งดำเนินการตาม โครงการต่างๆ จำนวน 15 คน และเทศบาลไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินการให้ประชาชน ทราบ จำนวน 12 คน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยแยกตามรายละเอียด ข้อเสนอแนะ ที่ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเรียงลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย คือ ให้ประชาชนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล จำนวน 32 คน ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 12 คน ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 9 คน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ พบว่า โดยแยกตามรายละเอียดข้อเสนอแนะ ที่ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเรียงลำดับความสำคัญของข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย คือ ได้รับประโยชน์ในด้านสาธารณสุขโรค สาธารณูปการ และด้านการศึกษา จำนวน 59 คน เทศบาลควรแจ้งให้ประชาชนทราบข่าวสารหรือกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ทราบ จำนวน 14 คน ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากเทศบาลจำนวน 6 คน และได้รับประโยชน์ด้านทัศนศึกษาเพิ่มพูน ทัศนศึกษา จำนวน 4 คน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหินกองขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้น และไม่ให้ความสนใจกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และประชาชนติดภารกิจในการประกอบอาชีพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” ประจำปี 2545 การมีส่วนร่วม ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วม ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ John M.Cohen and Norman T.Uphoft พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (อบต.) ประจำปี 2551 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพบว่า โดยเฉลี่ยประชาชนมีส่วนร่วมร่วมกับ อบต.ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยเฉลี่ย ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการพยายามติดตามประเมินผล โดยเฉลี่ย

ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และ **ธิติกานต์ แสนไทย** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย” 2549. พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการกำหนดแนวทางการพัฒนา ด้านการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

5.2.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ 1 พบว่าเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสูงกว่าเพศชาย ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เนื่องจากสังคมปัจจุบันประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคและมีโอกาสเท่าเทียมกัน รวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ **จิรัฐภาคย์ อิ่มแก้ว** ได้วิจัย เรื่องบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแม่มริม อำเภอมแม่มริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน ไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ 2 ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมีหน้าที่และประสบการณ์จากการดำรงชีพประจำวัน และหน้าที่การงานแตกต่างกัน สภาพแวดล้อมของแต่ละช่วงวัยไม่เหมือนกันรวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ จึงส่งผลให้ปัจจัยต่างๆ มีอิทธิพลทำให้อายุของประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ **จิรัฐภาคย์ อิ่มแก้ว** ได้วิจัย เรื่องบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแม่มริม อำเภอมแม่มริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ 3 ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำจะเป็นผู้ใช้แรงงานอยู่ในท้องถิ่น และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะไปทำงานต่างถิ่นถึงแม้จะไปอยู่ต่างถิ่นแต่เป็นกลุ่มน้อยที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างดีเกือบทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **จิรัฐภาคย์ อิ่มแก้ว** ได้วิจัย เรื่องบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแม่มริ อำเภอมแม่มริ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แผนพัฒนาท้องถิ่นถูกกำหนดเป็นระเบียบ กฎหมาย มีขั้นตอนและกระบวนการในการจัดทำ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ เพื่อใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบล ดังนั้น เทศบาลตำบลในฐานะหน่วยงานหลักของท้องถิ่น ควรแสวงหาความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนราชการ เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นเทศบาลตำบลหินกองจึงควรปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและสร้างรูปแบบ รวมทั้งวิธีการพัฒนาเทศบาล ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดแนวทางและข้อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนา เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

3. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยปานกลาง ดังนั้นเทศบาลจึงส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการวางแผนพัฒนาเทศบาล ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็น เพื่อใช้ในการกำหนดปัญหาและความต้องการของประชาชน

4. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเทศบาลจึงส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของเทศบาล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางนโยบายและแผนงานหรือโครงสร้างต่าง ๆ ของเทศบาล

5. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเทศบาลจึงควรให้

ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการของเทศบาล รวมทั้งการติดตามและประเมินผลปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล

6. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นเทศบาลส่งเสริมและกระตุ้นแรงจูงใจให้กับประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาล ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือค่าตอบแทน รวมทั้งการจัดฝึกอบรม ทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ศักยภาพในการทำงานให้แก่ประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยถึงแม้จะพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในรายด้านกิจกรรมด้านต่างๆ การมีส่วนร่วมบางกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งนับเป็นจุดด้อยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1) ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งห้าด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดริเริ่มและตัดสินใจ ดังนั้นควรวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยกำหนดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผลการวิจัยพบว่า การได้รับประโยชน์ในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และด้านการศึกษา ดังนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่องสภาพ ปัญหา และความต้องการของประชาชน ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการศึกษา ในเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการดำเนินการปรับปรุงด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการศึกษา ตามความต้องการของประชาชนต่อไป

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือนสิงหาคม 2556.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 11-13.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การจัดการพัฒนาส่วนองค์กรวม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) หน้า 40.

ติน ปรัชญาพฤทธิ, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ,(นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539), หน้า 642-643.

ทวีศักดิ์ วิทยากร นพเกสร, วิฤทธิสังคมไทย 2540 กับบทบาทวิทยาการกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อจัดเวทีประชาคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาวิชาดินแดนกรมการปกครอง, 2542), หน้า 63-75.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวีอินเตอร์พรินท์, 2549), หน้า 152.

ธีรยุทธ บุญมี, สังคมเข้มแข็ง. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, 2536), หน้า 32.

บรรยง โตจินดา, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2542), หน้า 73-74.

บัญญัติ แก้วส่อง, การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส : กลุ่มเกษตรกร, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 39.

ปารีชาติ วัลย์เสถียร และคณะ, กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543), หน้า 208.

ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2541), หน้า 28.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในกลยุทธ์การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : คัดดีโสภาการพิมพ์, 2527), หน้า 6-7.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน

- ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2526), หน้า 6-7.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย), 2526, หน้า 9.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย), 2526, หน้า 9.
- ลิขิต ธีระเวคิน, การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 39.
- วิเชียร ประเสริฐ และบัณฑิต บุญสนอง, ระเบียบวิธีวิจัย, (ขอนแก่น : ห้างหุ้นส่วนขอนแก่นการพิมพ์, 2549), หน้า 114.
- วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น, การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย, (นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, 2545), หน้า 380-381.
- สมพร อักษรสกุล, ผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เมืองไทย, 2544), หน้า 6.
- สงศรี ชมพวงค์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.
- สุกิจ จุลละนันท์, การบริหารราชการระดับจังหวัด, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533), หน้า 642-643.
- สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทอง, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 234
- สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง, ประชาคมอำเภอ แนวคิดและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2541), หน้า 15-17.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์, ชูชัย ศุภวงศ์และยุวดี คาดการณ์ไกล. ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : ทศวรรษนักคิดสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักชาติดินแดน, 2539), หน้า 15.
- อนุชาติ พวงสำลีและวีระบุรณ์ วิสารกุล, ข้อเสนอเชิงแนวคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ประชาคมจังหวัด, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539), หน้า 42-47.

2) รายงานการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, รายงานการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการปฏิบัติงานของ สช.(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2543),หน้า 56.
จิตตินันต์ เตชะคุปต์, ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการบริการสถานที่รับเลี้ยงเด็กใน กรุงเทพมหานคร : ความต้องการรูปแบบและคุณภาพ, รายงานการวิจัย(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ), 2542 หน้า 12.

3) วิทยานิพนธ์ /การศึกษาอิสระ

ธนภรณ์ รอดเกลี้ยง, “การมีส่วนร่วมของพนักงานธนาคารที่มีต่อการพัฒนาองค์กร ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดสงขลา”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551,หน้า 9.

อับดุลลาฮิง คอแต๊ะ, “ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านบันดังตามาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา”, งานวิจัยการศึกษามหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), 2546,หน้า12.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2542,หน้า 232.

สุภา ชันลาสี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาอำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550,หน้า 45-46.

ลิขิต หมูดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2538, หน้า 10.

ชวณพิศ มหาพรหม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : กรณีศึกษาอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2544, หน้า 5.

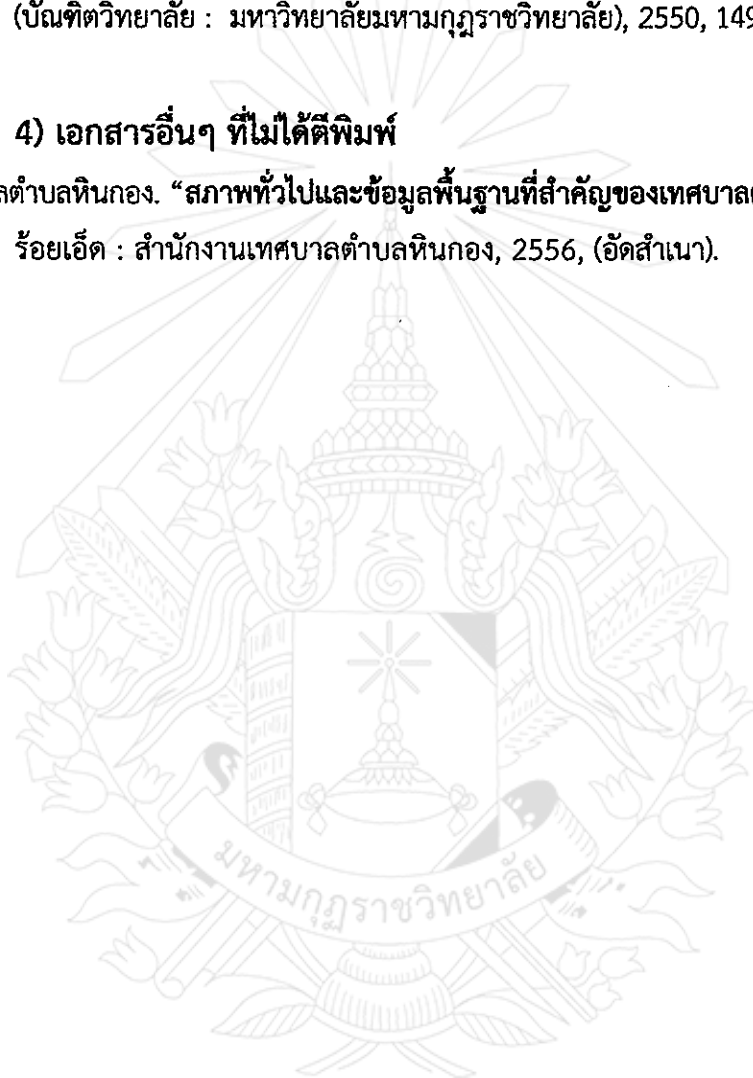
จเร ปานจิ้น, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการบริหารงานเทศบาล ศึกษากรณี

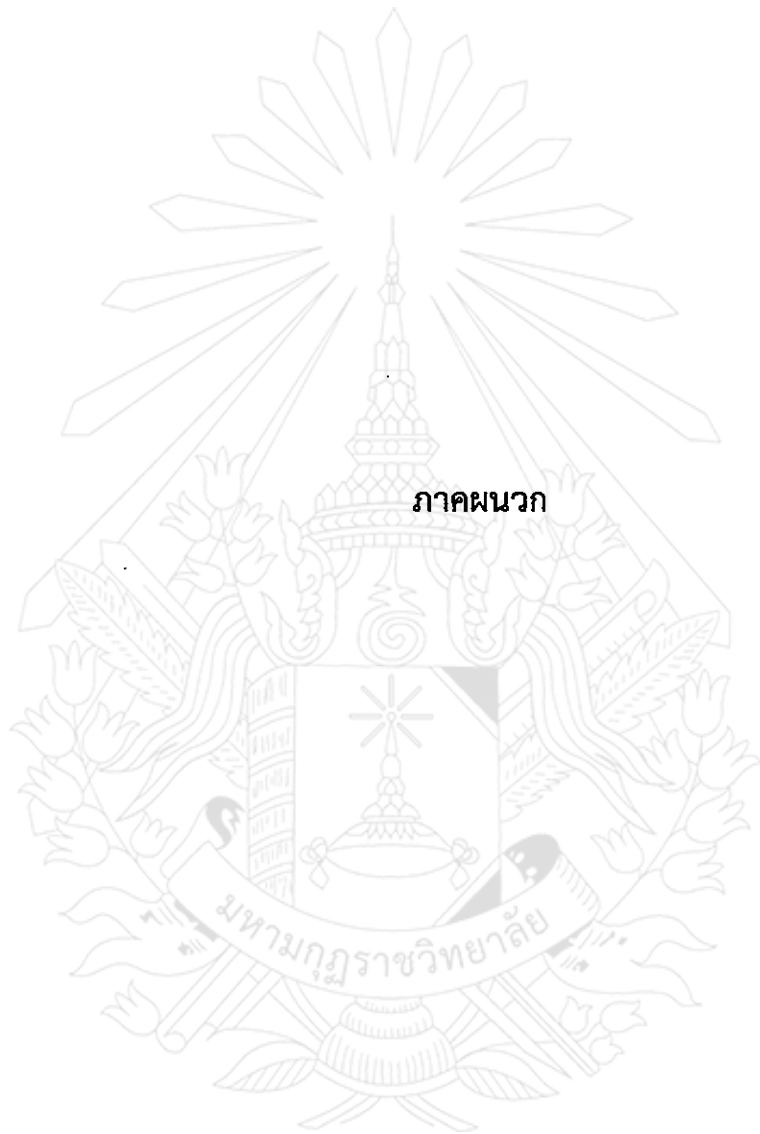
- เทศบาลตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่”, สารนิพนธ์รัฐ
 ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2545, หน้า 5.
- จรรยา วาทีทอง, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2547, หน้า 64.
- รุจิภาณู นนทโชติ “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองท้องถิ่นของเทศบาล
 ตำบลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
 (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2546, หน้า 10.
- ลิขิต หมูดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล : ศึกษา
 เปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดปทุมธานี”, อ่างแก้ว, หน้า 16.
- สมคิด รัตวงค์, “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรรมการกลุ่มเกษตรกรในภาคใต้”,
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), 2542, หน้า 24.
- วิไลพร สมบูรณ์ชัย, “การมีส่วนร่วมของอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 จังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยมหิดล), 2534, หน้า 14.
- พีรพล ไชยพงศ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิต
 ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลอ้อมน้อย อำเภอ
 กระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร”, ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิต
 วิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2539, หน้า 10.
- สุทิน บุญญาธิการ และคณะ, “การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาโครงการที่มี
 ผลกระทบต่อประชาชน”, รายงานการวิจัย(กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ),
 2540 หน้า 22.
- ดวงเดือน นกทวี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต”,
 วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), 2548, 86 หน้า.
- สมชาย ประสมเพ็ชร์, “การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ
 บริหารส่วนจังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), 2548, 115 หน้า.

- ธภัทธร จำรูญศิริ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาจาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย”, สารนิพนธ์ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2549, 91 หน้า.
- จันทร์สม โภคสวัสดิ์, “ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลลุมพุก อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร”, สารนิพนธ์ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, 149 หน้า.

4) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

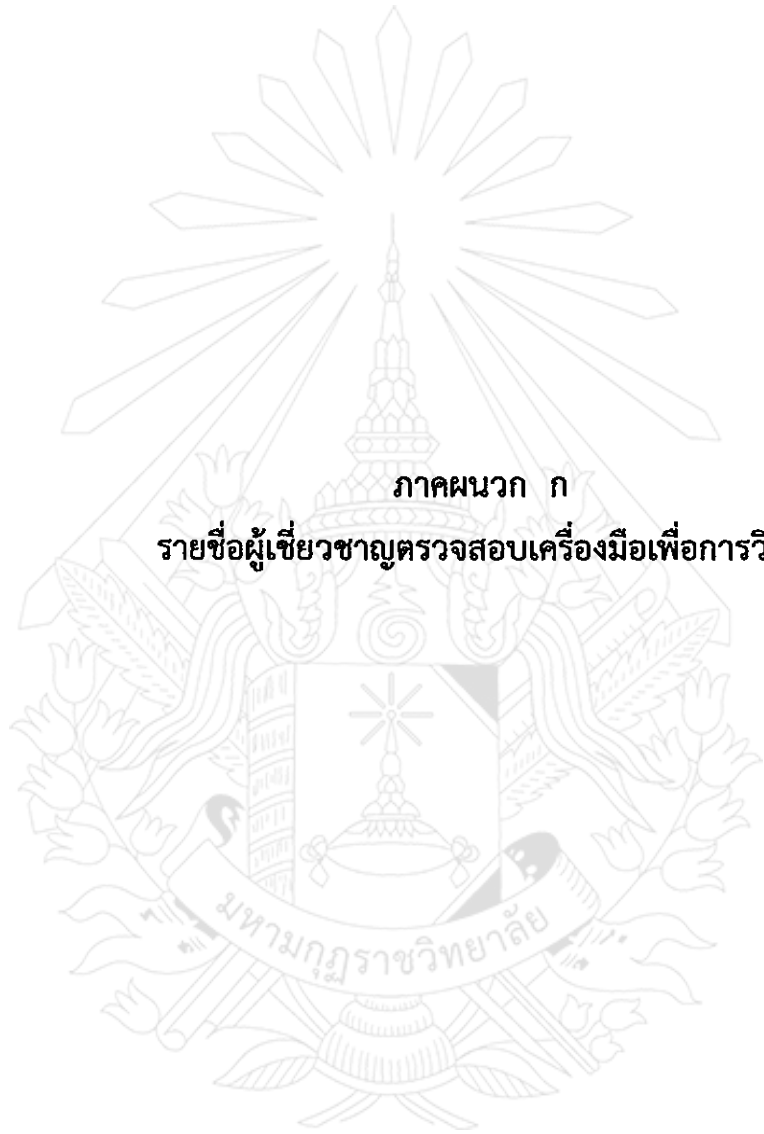
- เทศบาลตำบลหินกอง. “สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของเทศบาลตำบลหินกอง”. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเทศบาลตำบลหินกอง, 2556, (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) ดร. ประพิศ โบราณมูล

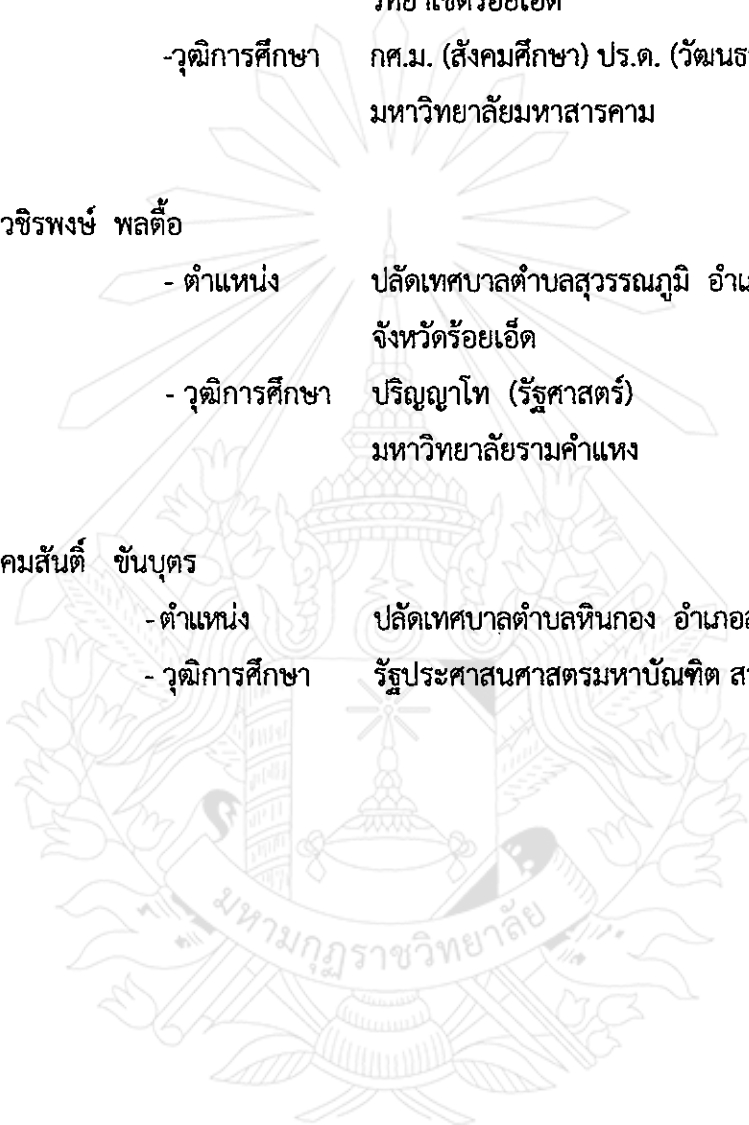
- ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา กศ.ม. (สังคมศึกษา) ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

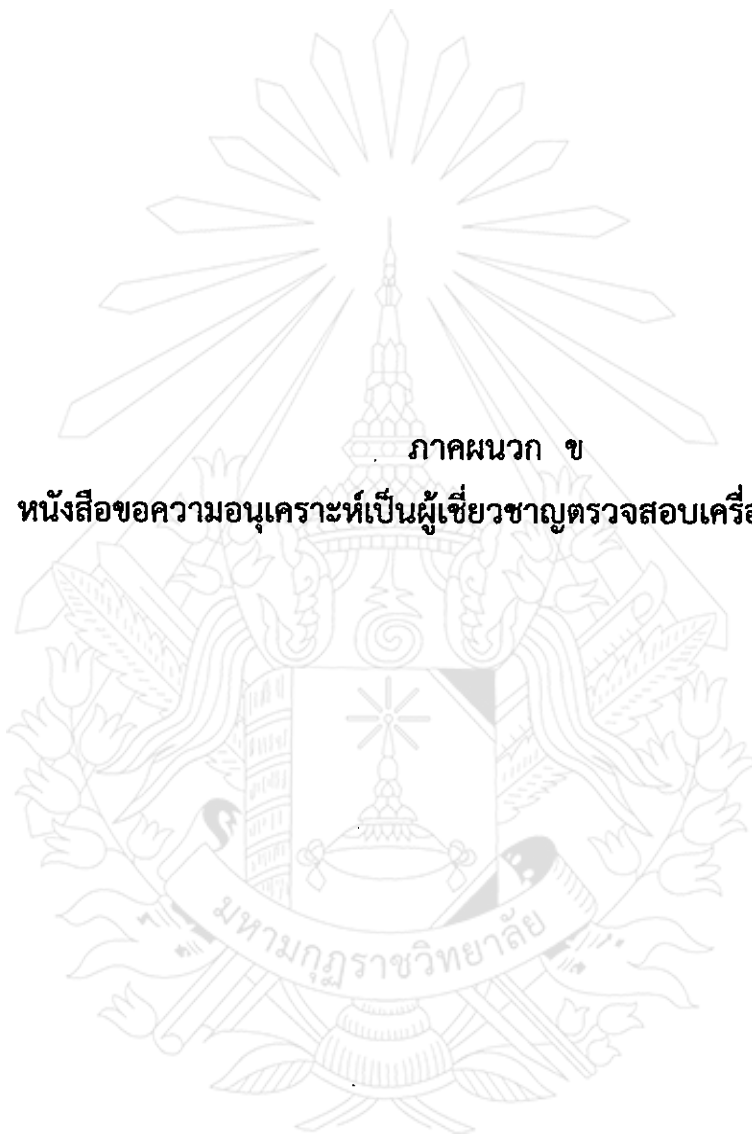
2) นายวชิรพงษ์ พลดี

- ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ
 จังหวัดร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (รัฐศาสตร์)
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3) นายคมสันต์ ชันบุตร

- ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๗๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร.ประพิศ โบราณมูล

ด้วย นางบุหลัน สุวรรณธาดา นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๗๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายคมสันต์ ชันบุตร

ด้วยนางบุหลัน สุวรรณธาดา นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขออนุญาตจากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชาปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๗๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร: นายวชิรพงษ์ พลดี

ด้วย นางบุหลัน สุวรรณธาดา นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอบุไมโทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดิวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษานันิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ คือ ๑๑๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๗๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลหินกอง

ด้วยนางบุหลัน สุวรรณธาดา นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารานุกรมเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรขอโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอบุญไมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดิวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ คือ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างสูงต่อการวิจัยครั้งนี้และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใดเพราะผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวม

2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางบุหลัน สุวรรณธาดา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวของท่านมากที่สุด

สำหรับผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม.....

1 2 3

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

4

2. อายุ

() 1. 18 - 30 ปี

() 4. 51 - 60 ปี

() 2. 31 - 40 ปี

() 5. 61 ปีขึ้นไป

() 3. 41 - 50 ปี

5

3. ระดับการศึกษา

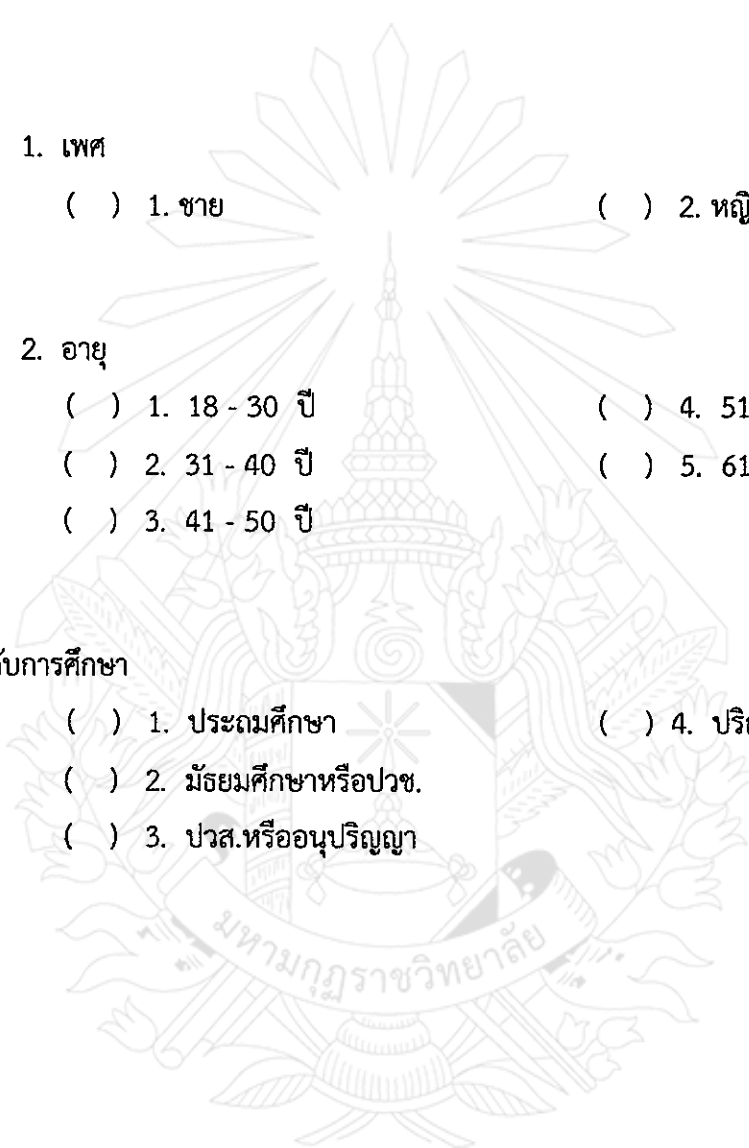
() 1. ประถมศึกษา

() 4. ปริญญาตรีขึ้นไป

() 2. มัธยมศึกษาหรือปวช.

() 3. ปวส.หรืออนุปริญญา

6

ตอนที่ 2 ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
 ในประเด็นเหล่านี้อย่างไร ให้ท่านเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 (โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการ)

ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ						
1 ท่านได้เข้าร่วมกับเทศบาล ทำการศึกษา ปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน เทศบาลเพียงใด						7 ☐
2 ท่านได้เข้าร่วมเสนอความต้องการของ ประชาชนและเสนอต่อเทศบาลเพียงใด						8 ☐
3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการคิดหาสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเทศบาลเพียงใด						9 ☐
4 เมื่อมีการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เทศบาลท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในที่ประชุมเพียงใด						10 ☐
5 ท่านมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางและ ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล						11 ☐
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน						
1 ท่านมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของการวางแผนพัฒนาเทศบาล เพียงใด						12 ☐
2 ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นของ ประชาชนกับเทศบาล ในการกำหนดปัญหาและ ความต้องการเพียงใด						13 ☐
3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล เพียงใด						14 ☐
4 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ในการ จัดทำแผนพัฒนาให้ประชาชนทราบเพียงใด						15 ☐

5 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบของ แผนพัฒนาเทศบาล เพียงใด						16	☐
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ							
1 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรม และประสานงานขอความร่วมมือระหว่าง ประชาชนกับเทศบาลเพียงใด						17	☐
2 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางนโยบายและ แผนงานหรือโครงการต่างๆของเทศบาล						18	☐
3 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบต่างๆของเทศบาล เพียงใด						19	☐
4 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคี ในเทศบาลเพียงใด						20	☐
5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการใช้แรงงานหรือบริจาค ทรัพย์เพื่อพัฒนาเทศบาลเพียงใด						21	☐
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลและ รับทราบการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของ เทศบาล เป็นไปตามแผนพัฒนาเพียงใด						22	☐
2 เทศบาล ได้แต่งตั้งท่านเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลแผนงานหรือโครงการของเทศบาล เพียงใด						23	☐
3 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาตำบล เพียงใด						24	☐
4 เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ แสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหา ที่ประสบได้เพียงใด						25	☐
5 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคี ในเทศบาลเพียงใด						26	☐

การมีส่วนร่วมรับประโยชน์					
1 เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนางานด้าน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การส่งเสริม อาชีพและการศึกษาให้แก่ประชาชนเพียงใด					27 ☐
2 เทศบาลได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบรางวัล ให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาล เพียงใด					28 ☐
3 เทศบาลได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม ทักษะศึกษา เพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ศักยภาพในการทำงาน ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพียงใด					29 ☐
4 เทศบาลได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ ประชาชนเช่น การส่งเสริมอาชีพ การจำหน่าย สินค้าของชุมชนเพียงใด					30 ☐
5 เทศบาลเป็นผู้ประสานความช่วยเหลือ โครงการจากส่วนกลางให้มาถึงมือประชาชนใน ท้องถิ่นเพียงใด					31 ☐

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
เทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

.....

.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

5. ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์

.....

.....

